

Fr. M. Willam
Maroš Madačov



PÁN JEŽIŠ
NA NÁVŠTEVE

PÁN JEŽIŠ NA NÁVŠTEVE

PÁN JEŽIŠ NA NÁVŠTEVE

Rozprávka pre prvoprijímajúce dieťky

Podľa Fr. M. Willama
naším deťom podáva

MAROŠ MADAČOV

Ružomberok 1946

KDE BOLO, TAM BOLO

Kde bolo, tam bolo!

Nebolo to ani za skleným morom, ani za dreveným vrchom. Ba ani tam, kde je svet obitý doskami a kde si vtáčky dávajú dobrú noc.

Bolo to dosť ďaleko od nás, medzi horami, ktoré sú ešte vyššie ako naše Tatry. A bolo to i dosť blízko, keď som sa i ja o tom dozvedel a keď to môžem i vám porozprávať.

Nuž dosť blízko i dosť ďaleko od nás sú vrchy, ešte vyššie ako naše Tatry.

Medzi vysokými vrchmi je hlboká dolina a dolu dolinou uteká čistý, priezračný potôčik.

S jednej strany potôčika je vršok, na vršku kostol, fara, škola. A dookola, nahor i nadol, je roztrúsená dedina.

S druhej strany potôčika je bricžok, na bricžku roľa, lúka, les. A pod lesom stojí skromná drevená chalúpka.

Stojí, nestojí, temer leží, lebo je stará a nohy jej už veľmi neslúžia.

Pred chalúpkou je záhradka a predná izba sa díva do nej dvoma oblokmi ako dvoma tmavými očami. Konča chalúpky je podšopa, maštal' a za nimi stodola.

Ktože býva v starej chalúpke s tmavými popukanými brvnami a bielou podstienkou?

Ktože sa túli pod jej nízku šindľovú strechu. tu i tu zaťaženú skalami, aby ju jarné vetriská neodniesly kraj sveta?

Či uhádnete, či nie, nedám vám dlho hádať a vopred vám prezradím, že v chalúpke na briežku býva dobrý chlapec Janko s oteckom a mamičkou.

Nuž o nich vám budem pekne rozprávať; o nich vám poviem pravdu pravdivú!

ROZPRÁVKA O SEMENÁCH

Kto býva, ten býva, v starej chalúpke na briežku býva dobrý Janko s oteckom a mamičkou.

Majú svoj domček, roličku pod zemiaky, veľkú lúku a kravičku.

Otec čo-to zarobí v lese pri dreve. Mamička šije, pomáha v bohatších domoch, zbiera a predáva huby, jahody, čučoriedky, maliny, liečivé zeliny.

A Janko? Ten má iba desať rokov, ten ešte chodí do školy!

Nuž žili by si a mávali by sa ako tie holúbky v teplej klietke pod strechou — keby nebolo keby!

Keby nebolo pálenky na svete, keby dolu v dedine nebola krčma a keby popri krčme nešla cesta hore i dolu dolinou.

Ved' naostatku aj krčma by mohla stáť pri ceste dolu v dedine. Len keby nebýval v nej lakomý krčmár, čo núka chlapov, kým cítí groš v ich kešení!

Veď naposledy aj krčmár by mohol núkať hostov. Len keby Jankov otec nechodieval často do krčmy a keby neprepíjal v nej svoj zárobok do posledného haliera!

A ostatok už ľahko uhádnete!

Keď sa otec toľko stará o krčmu, na dom myslí málo a na gazdovstvo ešte menej.

A keď sa otec málo obzrie o dom, obzerá sa oň bieda. Dosť sa Jankova mamička trápi, dobre si hlavu neusužuje a ruky nezoderie. Bieda je i tak častým hosťom u nich a smutný je život pod ich strechou.

Taký smutný ani Veľký týždeň pred Veľkou nocou.

Taký neveselý ani Veľký piatok po Kvetnej nedeli!

*

A práve dnes je Veľký piatok, pozajtre svitne Veľkonočná nedeľa.

O týždeň bude Biela nedeľa a v Bielu nedeľu pôjdu deti na prvé sväté prijímanie.

I náš Janko pôjde s nimi; na tohoročnú Bielu nedeľu Janko nezabudne do smrti!

Veľký piatok je dnes, deň smutný, neveselý, šedivý.

A čo by aj chcel byť usmiaty, nemôže sa usmie-

vať, lebo dnes Pán Ježiš umrel za nás a uložili Ho do hrobu.

Náš Janko to veľmi dobre vie, veď predpo-
ludným bol s mamičkou v kostole.

Keď sa modlili v Božom hrobe, dobre sa po-
prizeral na sochu mŕtveho Spasiteľa.

Zprvu sa aj zľakol štyroch drevených vojakov,
čo s oboch strán strážili Pána Ježiša. Ale potom
chcel nahlas zvolať na nich:

— Darmo strážite, vojaci! Nadarmo máte ostré
šable i kopije! Pán Ježiš aj tak vstane z mŕtvych.
a vy od strachu popadáte na zem ako hrušky
v jeseni!

No, Janko sa ešte zavčasu spamätal, že nevoľa
sa mu prihovárať dreveným vojakom, čo majú
oči, ale nevidia; čo majú uši, ale nečujú.

Radšej sa poprizeral na farebné svetlá na
kraji hrobu: na žlté, zelené, červené a belasé
gule, v ktorých poskakovali blikovaté plamienky.

Smutno bolo v kostole pri hrobe.

Clivo bolo Jankovi a mamičke okolo srdca.

Ba trúchlivo je i vonku v celej Božej prírode.

Po vrchoch sa váľajú ťažké chmáry ani ozrut-
né mlynské kamene. Slniečko iba jedným okom
žmúri zpoza oblakov. A vietor nemá toľko dy-
chu, žeby porozháňal oblaky.

Ba veru sa mu ani veľmi nechce fúkať, lebo i on cíti, že dnes je Veľký piatok, deň smutný, neveselý, šedivý.

A nielen vietor!

Cítia to i vtáčky, kvietky, potôčik, ba i samo slniečko!

I keď vyzrie zpoza chmár, i keď spustí svoje zlaté vlasy až na zem, jednako sa slnečné lúče schovávajú až pod zem a vravia si:

— Dnes nie, dnes ešte nemôžeme svietiť poriadne. Najkrajšie zasvietime len na Veľkú noc, keď Pán Ježiš slávne vstane z mŕtvych!

A veru, keď slniečko dáva taký príklad, ani vtáčky nie sú inakšie.

Aj ony ticho skackajú s halúzky na halúzku, potriasajú chvostíkom a štebocú si krátko, ticho, tajomne:

— Dnes nie, ani zajtra nie, len pozajtre ráno! Len keď Pán Ježiš vstane z hrobu, iba potom si zaspievame najkrajšiu pesničku: „Píp, štilililili! Píp, trilililili!”

A keď slniečko žiali a vtáčky smútia, či sa kvietky môžu veseliť? Veru aj im je do plaču nad smrťou Pána Ježiša, nuž len ticho si šepkajú:

— Do nedele nejdeme rásť. Len keď na nás zasvieti veselé veľkonočné slniečko, iba potom

si oblečieme najkrajšie šaty! Iba keď zazvonia radostné veľkonočné zvony, len potom rozvijeme svoje najvoňavejšie kvietочки!

Na briežku pri lese vyviera studnička. Zo studničky pod lesom tečie do potôčika jarček. Cestou čuje, čo si rozprávajú slnečné lúče. Rozumie, čo si štebocú vtáčatá. Neujde mu ani porada kvietkov. Nuž opreteký beží rovno ku potôčiku a zadychčaný sa pýta:

— Potôčik, potôčik, či vieš, že dnes je Veľký piatok? Či vieš, že nad smrťou Pána Ježiša smútia všetky kvietky, vtáčiky, ba i slniečko?

— Ako by som nevedel? — vraví potôčik. — Veď vidíš, že ani moje vlnky neskáču veselo so skalky na skalku, ale šumejú tichým krôčikom dolu dolinou! . . .

Toto všetko dobre videla Jankova mamička, keď sa vracali z kostola.

Ukazovala to i Jankovi, ale chlapec videl ešte viac.

Videl, že keď slniečko zasvieti, to nie sú jeho vlasy, ale slzy, čo padajú na zem ako zlatý dážď.

Spozoroval, že čierny vták na vrbe pri lavičke nad potôčikom má oči plné slz, lebo sa mu tak divne jagajú.

Vybadal, že i kvietky horko plačú. Ba že i potôčik zavše ukradomky zastane a začína ďalej tiecť len vtedy, keď začuje, že sa niekto blíži ku nemu.

Áno, áno, deti často vidia viac ako dospelí!

*

Teraz je už popoludní, Janko čosi kutí v dome a mamička stojí vonku pri dverách.

Ľavou rukou drží kľučku, ale sama nevie, že ju drží — taká zamyslená hľadá na šíry svet.

Už veľa ráz tak hľadela do doliny, ale nikdy jej nebolo tak smutno ako práve dnes.

Veď dnes je Veľký piatok!

Veď dnes jej ako nikdy aj ich smutný život stojí pred očami! . . .

Hej, ako inakšie bolo kedysi! . . .

V chalúpke sa žilo veselo. V dome nikdy nepochybel ani groš ani na nôž. Na paši sa pásla tučná krava a pri nej urastené teliatko . . .

A dnes?

Otec pije, strechy deravejú, ploty sa rúcajú.

Krava chudne navidomoči, už má aj roh zlomený. Na šiji sa jej opáľa puknutý zvonec na potrhanom remenci.

Tohoročné teľa museli predať včasnšie ako inokedy, lebo nebolo z čoho zaplatiť otcovu dlžobu v krčme.

Ostala im iba kravička. Ale i tá pomaly trati mlieko, lebo paša zarastá burinou a otec sa o krm veľa neobzrie. Práve v najkrajšie letné dni, keď bolo najviac roboty okolo sena, trápil ho najväčší smäd a horúčava. Nuž celé dni presedel v krčme a tam kosil, hrabal i sušil . . .

Tak hľadí a dumá Jankova mamička.

Vtom sa preľaknutá strhne, odchytí ruku s kľučky a obráti sa, lebo pred ňou zrazu zastane jej Janičko.

Pretisol sa ani had škárou pootvorených dverí a dotkol sa mamičkinej mozolnatej ruky.

Teraz ticho hľadí na mater hnedými očami v bledej tvári a ústa sa mu rozťahujú do milého úsmevu.

— To si ty, Janičko? Ako si ma naľakal!

— Áno, to som ja, mamička! Ale nechcel som vás naľakať. Chcel som sa len opýtať, či budeme dnes siať, ako ste ráno vraveli, alebo nie?

Mať pozrie na synka a pohladká ho. Takto ho má najradšej, keď príbehne k nej taký štehotavý, veselý.

— Dobré, že si prišiel. Už by som bola celkom zabudla na teba. Pod' so mnou do izby, vezmeme truhličku so semiačkami!

Uradostený chlapec uteká vopred nej do izby. Ale truhličku nedostane, lebo je hore na skrini.

Keď ju mamička sníme, Janko jej ju vychytí z rúk a kladie na stôl, ožiarený slncom.

Mať otvára vrchnák a Janko vykrikuje od radosti:

— Joj, aká je to krása! Čo žijem. ešte som takú nevidel!

— Ako by nie? A vlani?

— Ved' hej, mamička! Ale to je už tak dávno. dávno, že som už zabudol na to. A ja sa tak rád prizieram na vrecúška so semiačkom!

A naozaj sa tu jesto na čo poprizerať.

V truhličke je plno malých priečinkov. V každom priečinku leží papierové vrecúško a v každom vrecúšku šušťí nejaké semeno.

Vrecúška sú také, aké bývajú všetky vrecúška z obchodu.

Na prednej strane sa pestrejú kvety a zelenina, vymaľované najkrajšími farbami. Pod obrázkom stojí meno kvetov a zeleniny. Na chrbte vrecúška je vytlačená rada, kedy siať semeno, do akej zeme, ako opatrovať sadenice, kedy vykvitnú

kvety a dozrie zelenina. A na samom spodku je výstraha:

— Nekupujte inakšie semená, lebo len naše sú najlepšie!

Janko sa zaraz núka:

— Mamička, mamička, ja už viem dobre čítať! Prečítam vám, čo je tam napísané!

— Dobré, syn môj! — pristáva mať a usmieva sa nad chlapcom, ako vyberá krajné vrecúško. ako si prstom ukazuje písmená a rezko číta vetu za vetou.

Potom každé poučenie ešte raz nazpamäť rozpráva mamičke, a to s takou vážnou tvárou, ako keby len on na svete vedel čítať a ako keby mať nepoznala ani písmena!

Kým tak číta a rozpráva, natešený pozerá obrázky na vrecúškach.

Teší sa na ohromné reďkovky, že im také veľké narastú v záhradke; ba možno aj desať ráz väčšie, ako sú na obrázku.

Raduje sa, že budú mať sladučkú mrkvu, tekvicu väčšiu ako hlava, voňavú rezedu, pestré sirôtky, divý mak a najmä červenú tureckú žeruchu s tajomnými pyštekmi.

Chlapec sa čoraz viac skláňa nad truhličku.

Ale mať mu ju nedá celkom do rúk, aby od radosti nevysypal vrecúška.

— No poď, už ideme! — ozve sa, berie truhličku pod pazuchu a vychádza z izby.

V pitvore dáva chlapcovi motyku.

Janko si ju položí na plece a vykračuje si s ňou ani vojak s puškou na vojenskej paráde!

*

Vonku sa celkom rozišly chmáry a na belasej oblohe čisto žiari jarné slniečko.

Na podstienke je teplo ani v lete.

Muchy, čo sa na zimu boly poschovávaly do puklín v stene, už dávno pocítily teplo a teraz ani opité vychodia na slniečko.

Pod stenou sedí mačka, prižmuruje oslnené oči a chvat! chvat! vyskakuje za muchami. Ale chytí iba každú tretiu alebo piatu.

Aj kury vo dvore ožily na jarnom slniečku. Škárkami v plote žiadostivo zakukujú do záhrady. Tak dobre by sa im hrieblo v suchej prsti!

Jarné slniečko a teplý vzduch i v Jankovi rozihraly všetky žilky.

Tu skáče na jednej nohe, tu odhodí motyku a chodí na štyroch ani psík. Potom s brechotom poskakuje okolo mamičky, zakrúti si hlavu do

jej zástery a tu zpod nej vystrčí noštek, tu vycerí biele zuby.

— Joj, mamička, mamička! — volá rozihratý chlapec. — Hádam ešte nikdy nebolo v našej záhradke tak milo ako dnes!

— Pravdu máš! — vzdychne si matka. — Ale daj pozor a privri dvierka, aby nám kury neprišly hriebsť!

— Ta št! Ta št! — durí ich Janko. — Nám netreba takých pomáhačiek! Ja viem, že vy by ste raz-dva dokončili všetko!

Teraz chce pohladať mačku, ale mačka sa mu zvrtnie a utečie. Kým sa Janko spamätá, už je na plote a s plotu na streche. Odtiaľ sa obzrie na chlapca a zamňauká, ako by mu chcela povedať:

— Aha, aký múdry! Ja viem, čo ty chceš! Najprv ma len pohladiť, a potom potiahnuť za chvost!

Nuž radšej sa škriabe na samý hrebeň strechy a po hrebeni sa poberá do stodoly.

Janko pozerá za ňou, potom sa obráti ku matke a znenazdajky sa opýta:

— Mamička, a prečo sejeme práve dnes? Veď vo Veľký piatok by sme nemali siať!

— Nuž vidíš, syn môj, — usmeje sa matka, — a ja každý rok sejem vo Veľký piatok, ak neprší.

To je už starodávny zvyk v našej rodine. Tak robievala moja stará mať, tak ma naučila moja nebohá mamička a tak robievam i ja.

— A prečo, mamička? Či kvety a zelenina skôr narastú, keď ich zasejeme vo Veľký piatok?

— To nje, — znovu sa usmeje mať. — Ale dnešné siatie je akési posvätné. Počúvaj, čo ti poviem! Drobné a nepekné semienka, ktoré dnes kladieme do zeme a ktoré potom vyrastú v krásne kvety a zeleninu, sú obrazom Pána Ježiša. I Pána Ježiša dokrvaveného a umučeného položili do hrobu, ale potom vyšiel z neho slávny a krásny!

— Ach, naiste! — prikyvuje Janko. — Teraz som už zase múdrejší!

Mať skladá truhličku na zem, a kým sa chlapec len ďalej prizerá na vrecúška, ona sa púšťa do roboty. Rýľom ryje a motykou prekopáva hriadku za hriadkou.

Nevofky si ťažko vzdychne, keď znovu osádza staré dosky na hriadke pod oblokmi.

Hej, každú jar prosí otca, aby jej osadil nové dosky, ale nadarmo! A staré už tak zhnily na spodku, že miestami už celkom prchnu a drobia sa.

Nakoniec prihrabuje hriadky železnými hrabami a ide siať.

Janko sleduje každý jej pohyb a zrazu sa ozve:

— Mamička, viete čo? Dajte mne siať, veď ja som už dosť veľký! Kto ide na prvé sväté prijímanie, ten už patrí medzi väčších ľudí. Vy si za ten čas oddýchnite a prizerajte sa, či budem dobre siať!

Mať sa smutno usmeje, utrie si zásterou zamienené ruky, otvára vrecúška a ukazuje mu, ako sa seje.

— No dobre, syn môj! — pristáva. — Ty zasej tieto kvety a ja zatiaľ okopem pažitku!

*

To je dačo pre Janka! S chuťou sa púšťa do roboty a gazduje si na hriadke ani veľký gazda.

Mať sa zohýňa ku pažitke, ktorá vyráža zo zeme ako hodvábná zelená štetka, a opäť sa zamýšľa.

Ako to povedal Janičko? Že je už dosť veľký, keď ide na prvé sväté prijímanie?

Nuž hej, už má desať rokov! Už je dosť veľký, aby videl, že v ich dome nie je všetko v poriadku!

Ktovie, čo si tak pomyslel, keď si otec i v robotný deň na biele poludnie našiel výhovorku,

šiel do krčmy a vrátil sa domov len neskoro večer? A to taký opitý, že ledva stál na nohách a ani nevedel, čo vraví!

· — Ktovie, čo si tak myslí? — vzdychne si utrápená mať a pozrie na chlapca, ktorý čupí nad hriadkou a svojimi vrecúškami.

O týždeň pôjde na prvé sväté prijímanie — hádam sa otec aspoň teraz polepší, kvôli Jankovi, ktorého predsa len má rád!

Ale či sa naozaj polepší? Ktovie!

Ba možno potom sa i Janko pokazí, keď vidí planý príklad otcov. Alebo začne nenávidieť vlastného otca! Ved' chlapec už dobre vie, že korheľstvo je ťažký hriech!

Sama sa už dávno modlieva, aby zase nastal u nich taký šťastný život ako kedysi. Vtedy, keď otca ešte nezvábili planí kamaráti a keď ešte nemala toľkú moc nad ním nešťastná pálenka.

Teraz nadišiel čas, aby jej i Janko pomáhal modliť sa za otca. A práve dnes je najlepšia príležitosť, aby mu to povedala!

Ale Janko ako Janko!

Keď už raz dostal do ruky truhličku so semiačkami, ako keby zabudol na celý svet okolo seba, i na mamičku.

Zohnutý čupí na chodníčku medzi hriadkami, ľavou rukou sa opiera o hriadku, dreveným koľíčkom v pravej brázdi jarčeky a zasieva do nich semeno za semenom.

A pritom sa tak raduje, a pritom sa cíti takým múdrom a veľkým, ako keby ani nesial semienka, ktoré stvoril dobrý Pán Boh, ale sťa by sadil krásne kvety a rastliny, ktoré on sám vymyslel a urobil!

Zakaždým, keď načína nové vrecúško, obrázok porovnáva so semiačkom. Myslí si, že každé semienko malo by sa aspoň trochu podobáť peknej namaľovanej rastline, ktorá mala z neho narásť.

Ale darmo skúma, či sa semeno podobá obrázku na papierových vrecúškach. Nepodobá sa ani trochu. Práve najkrajšie kvety a najlepšia zeleň majú najmrzkejšie semiačka.

Hľa, niektoré semienka sú ako drobce zhnitého dreva! Iné ako drobný piesok! A zasa iné ako suché slimáky! A má z nich narásť červená mrkva, pekné sirôtky, ba i červená turecká žerucha s podivnými pyštekmi!

Tu sa už neopanuje a sklamaný vyhrkne:

— Mamička, viete čo? Povedzte mi, prečo sa semená vôbec nepodobajú rastlinám, ktoré z nich

narastú? Prečo to Pán Boh neurobil inakšie? Mrkva by mala mať červené semiačko, reďkovka ružové i biele, kapusta zelené. Kvety by mali mať najkrajšie semená, a burina i bodliaky najmrzkejšie!

Čo aká je mať ubolená, nevoľky sa usmeje, že Janko takto opravuje Božie dielo.

Odkladá kolíček, ktorým prerývala zem okolo pažítky, a sadá si na lavičku pod oblokmi.

Chlapca posadí ku sebe, pritúli mu hlavičku a vraví mu odpoly vážne, odpoly žartovne:

— Joj, ty môj malý mudrc mudrácky! Tak ty chceš opravovať svet, prečo ho Pán Boh nestvoril inakšie? Nuž aby si ho druhý raz už neopravoval, počúvaj! Poviem ti peknú rozprávku o semenách, ktoré si práve zasial!

*

Hej, to je zase dačo pre Janka!

Mamička mu už veľa ráz rozprávala utešené rozprávky. Chlapec ju zakaždým nepočúval len ušami, ale aj očami a celým telom.

I teraz si striasa prst s prstov, opiera sa rukami o kolená, hlavu si kladie do dlaní a tak počúva a hľadá na mamičku.



Mať sa zadíva na zasiatu hriadku, ani keby odtiaľ chcela vyčítať rozprávku o semenách, a začína rozprávať:

— Vieš, syn môj, Pán Boh mnohé veci stvoril ien preto, aby nás poučil. Napríklad v jeseni, keď kvety vädnú a lístie opadáva, máme myslieť na svoju smrť, že raz i my umrieme! A na jar, keď znovu oživa všetko, čo zima usmrtila, máme si pomyslieť na svoje vzkriesenie, že raz i my vstaneme z mŕtvych!

A tak je i so semenom.

Pravdu máš, semená nie sú pekné, ba sú veľmi mrzké, keď ich prirovnáme ku rastlinám, čo z nich vyrastú. Ale semená si nemyslia o sebe, že sú mrzké. Naopak! Myslia si, že sú samá krása a že nieto nad ne nič krajšieho na svete! Tak si namýšľajú, že do zlatých náušníc a prsteňov mali by sa osádzať semená, a nie očká z drahých kameňov! Vôbec nevedia, aké krásne kvety a rastliny z nich narastú.

Teraz si pomysli, ako sa na smrť preľaknú, keď ich na jar vyberú z vrecúšok a keď ich nekladú do zlatých prsteňov a náušníc, ale ich zahrebávajú do rozrytej, mokrej zeme!

Tenulinkým hláskom, že ho ani nepočuť, kričia, nariekajú, volajú:

„Joj, beda, prebeda, prečo nás hádžete do mrzkej zeme? Ved' sa tu zamažeme, ved' si tu znivočíme krásne šaty, aké nemá nikto na svete! Prečo ste nás radšej neosadili do zlata, striebra? Prečo ste nás radšej nevyložili za sklo do výkladných skríň?“

A keď ich prisypeme zemou a ešte pristúpime, kričia v krajnom zúfalstve:

„Joj, joj, beda, prebeda! My tu nevydržíme! My sa tu zadusíme! Joj! Joj!“

Ale ľudia nemajú také tenké uši, nuž nepočujú ich nárek. A keby aj počuli, nedbali by oň a semená by i tak zasiali do zeme.

Semiačko teda zahrebú do tmavej, vlhkej zeme. Ba ešte ju i pridupnú, aby semená nemohly povyskakovať z nej.

V tej tme a vlhkosti semienka zprvu zúfajú, vrtia sa, kričia a nariekajú, že sa vraj ešte nikomu na svete nestala taká veľká krivda ako im . . .

Pri týchto slovách Janko zarazený pozrie na zasiatú hriadku.

Hej, ako dobre, že každý jarček zahriebo! Ako dobre, že zem nad semiačkom poriadne potláčal! Ved' ktovie, či by semená naozaj nepovyskakovali a neutiekly svetom?

— Ale najhoršie časy na semienka ešte len

potom prídu! — pokračuje mať. — Keď v takej vlhkej zemi prežijú deň i noc, s hrôzou spozorujú, že im šatôčky celkom premokly vodou a zbúťľavely. No to je ešte nie dosť. Hneď nato prídu k nim chrústy a červiačky a obhryzú ich po kúsku. A ledva sa spamätajú od ľaku, nakoniec prídu mravce podzemnými chodbičkami, ktoré vyvrtaly chrústy a červiačky. Najprv príde len jeden mravec na skusy, ale potom privedie celý kŕdeľ iných mravcov so sebou. Mravce s úbohých semienok stiahnu aj ostatnú košieľku! Chúďatka semienka sa svíjajú a vrtia od bolesti i hanby. To je pre ne najťažší okamih! . . .

Tu Janko znovu hľadá na hriadku. Na tvári mu vidno, že ľutuje úbohé semená.

Ale mať len ďalej rozpráva:

— No, keď sa táto rabovačka pominie, semienka už majú najhoršie časy za sebou! Len potom, keď už nemajú starých šiat na sebe, náhle pocítia, že sa v nich prebúdzajú akýsi nový život, o ktorom predtým nevedeli. A naradované vidia, že tento nový život je oveľa krajší ako ten starý, keď ešte ako zakliate ležali v papierovom vrecúšku. Iba teraz vidia, aké mrzké boli ich šaty, ktorými sa predtým tak pýšili! Ak im z nich kde-tu ešte ostal nejaký zdrap,

teraz ho už samy chytro shadzujú so seba! Už uznávajú, že staré tesné šaty boli by im iba na skazu, hoci predtým bez nich nechcely ani žiť. Potom uradostené vypučia zo zeme, dvíhajú sa ku belasému nebu a rastú novým životom, ktorý v nich prebudilo slniečko . . .

*

Janko pozorne počúva.

Zase len dojatý hľadá na hriadku, na ktorej sám toľko semien zavrel do tmavej zeme. Všetky semienka teraz plačú nad svojimi šatôčkami!

Zdá sa mu, že naozaj počuje ich žalostný tenký hlások, nuž zohýňa sa ku hriadke a teší ich:

— Joj, nože neplačte, semienka! Joj, nože počkajte, semiačka! Už zajtra, pozajtre uvidíte, že som vám len dobre chcel, a nie zle! Teraz vás to trošku bolí, ale potom vám bude tak dobre, že ani neviete, ako!

A keď tak potešil semienka, obráti sa ku matke a pýta sa:

— Mamička, a to je už koniec rozprávky o semenách?

Mať sa tajomne usmeje a vraví:

— Ešte nie, syn môj. Hlavná vec len teraz príde!

— Juj, čo to len môže byť?

— Nuž vidíš, syn môj, teraz si dobre zapamätaj, čo ti poviem! Počul si, ako sa vodí semenám, keď ich zasejú. A to isté prežívajú i ľudia, keď sa sberajú na svätú spoveď!

Janko nadstavuje uši a otvára ústa.

Hej, naozaj! To je veľká, preveľká vec!

To sa týka i jeho, lebo o týždeň už i on pôjde na svätú spoveď!

Starší chlapci v škole tiež rozprávali všeličo, ako divne je človeku okolo srdca, keď kľáčí v spovedelnici a pri zamrežovanom oblôčiku vyznáva svoje hriechy!

Mať dobre vidí jeho údiv a ochotne mu vysvetľuje:

— Áno, tak je to, dieťa moje! Ako si semienka v zemi myslia, že bez svojich starých šiat ani nevydržia, tak sa i nejeden človek nazdáva, že by ani nevyžil bez svojich starých hriechov. Radšej by umrel, ako by sa mal v niečom polepšiť! Keď ho doma posielajú na spoveď, bráni sa, ani keby ho šli vešať. A keď už ide na spoveď, bojí sa, ani keby ho tam mali na smrť umučiť. Ale keď sa potom úprimne vyspovedá, i on sa tak cíti ako semienka v zemi. Len čo shodí so seba tesné šaty starých hriechov, pocíti v sebe

nový, radostný život! Teraz už nielenže vyžije bez starých šiat, ale už nechce ani počuť o nich! Hanbí sa za ne a čuduje sa, aký bol predtým smiešny a nevedomý. Potom sa priamo ľaká starej bundy hriechov, ktorú prv vôbec nechcel shodiť so seba. Teraz je oveľa šťastnejší a veselší; ba vidí sa mu, že omladol aspoň o desať-dvadsať rokov! . . .

Janko svesuje hlavu, odtrhne si pažítky a vyžúva. Potom zvažnie a zahľadá sa kamsi ďaleko.

Nevidí mamičku, nevidí záhradku.

Vidí len seba samého, aký bol doteraz . . .

Prichodí mu na um, že i jeho samého so všetkých strán opriadajú tesné šaty kadejakých hriechov.

Jasne ich vidí na sebe, veď sa dobre pamätá na svoje hriechy!

Hľa, i kradol napríklad! Raz pol ceruzky v škole a raz kúsok zlatka, čo si deti doniesly z vianočného stromčeka. Obe veci síce potom vrátil, no jednako mu krádež prischla na svedomí.

Aj závidel! Susedovie Tiborovi závidel, že majú doma pekné kravy; Petríkovi závidel nový perečník; Milankovi závidel nové pierko za nedeľným klobúkom.

I hneval sa často a zlostil, až zuby zatínal.

Hľa, takýchto a podobných mrzkých šiat si navešal na dušu!

A predsa mu teraz tak ťažko padne, aby už viacej nekradol, ani nezávidel, ani sa nikdy nehneval a nestískal zuby!

No, spolu sa i raduje, že už všetkému bude koniec, keď o týždeň shodí tieto šaty so seba!

Mamička povedala, že človek po spovedi omladne a polepší sa. I on je už taký starý v týchto hriechoch, že sa temer ani sám nepoznáva! Nuž zide sa mu trochu omladnúť, a polepšiť sa tiež treba!

Ale či je naozaj pravda, že ľudia po spovedi omladnú? Veď on toto omladnutie ešte nikdy nespozoroval na dospelých ľuďoch!

Preto pochybovačne nadhodí:

— Mamička, a ako je to? Veď na starej tetke Katrene vôbec nevidno, že by pri spovedi omladla! Po spovedi vždycky vychádza s takou tvárou, s akou vošla do spovedelnice!

— Oj, ty sprostáčik môj maličký! — zasmeye sa mať. — Veď to zdnukey omladne človek, nie zvonky! Celkom zdnukey, v srdci a duši! Ale i zvonky to vidno na ľuďoch, lebo po dobrej svätej spovedi sú oveľa veselší, spokojnejší,

šťastnejší. A najlepšie to vidno na nich vtedy, keď sa naozaj zrieknu starých chýb a polepšia sa!

— Mamička, keď je to tak, to i náš otecko musí ísť na svätú spoveď! — skríkne Janko natešený, ani keby našiel poklad.

— Veď by mal ísť aj on! — prikyvuje mať a teší sa, že chlapec sám prišiel na túto vec, ani keby uhádol jej myšlienky.

— A prečo teda nejde? Prečo už tak dávno nebol na svätej spovedi?

— Nuž vidíš, Janičko! I náš otec sa bojí shodiť staré šaty so svojej duše. Musíš sa zaň veľa modliť, aby dobrý. Pán Boh odňal tento strach od neho!

Tu sa chlapec už nezdrží, rezko vstáva, vystiera sa ako prút, ruky si vopchá do vrecák a rozhodne povie:

— Áno, mamička! Budem sa veľa modliť za otecka. Zaraz po svätej spovedi, keď už nebudem mať nijakého hriechu, poviem Pánu Ježišovi: „Alebo sa otecko polepší — alebo sa už nebudem modliť!” A Pán Ježiš ma istotne vyslyší, keď Mu poviem: „Alebo — alebo!”

Mať prekvapená hľadí na chlapca a zprvoti sa až ľaká jeho rozhodných slov.

Veď i ona samá sa už toľko ráz chcela modliť za otca: „Alebo — alebo!” Ale zakaždým jej prišlo na um:

— Nerúhaj sa Pánu Bohu! Nie: „Alebo — alebo!”, ale sa len ďalej modli a trpezlivo čakaj. Trpezlivosť ruže prináša a Pánu Bohu sa páči vytrvalá modlitba! . . .

Preto láskavo napomína Janíčka:

— Nie, syn môj! To by nebolo pekne, keby si tak povedal Pánu Ježišovi. Radšej sa takto pomodli: „Ježišu môj dobrý, Ty miluješ dobré deti. Teraz, pri svätej spovedi, som sa i ja znovu stal nevinným dieťaťom. Preto Ťa tak pekne, pekne prosím, obráť nášho otecka! . . . Ja pevne verím, že ma vyslyší! . . .”

— Áno, mamička, tak sa pomodlím! — pristáva chlapec. — A najviac v Bielu nedeľu po prvom svätom prijímaní budem tak pekne prosieť Pána Ježiša, že ma istotne vyslyší! . . .

Mať radostne pritíska synka ku sebe.

V srdci jej svitá nová nádej, že Pán Boh sa už teraz istotne dá uprosiť.

*

Hodnú chvíľu presedia ticho, čo si nepovedia ani slova.

Myslia len na to, ako to bude pekne, keď otecko zase pôjde na svätú spoveď, keď prestane piť a keď sa opäť začne nový, radostný život v ich starej chalúpke.

Slnko na nebi sa kloní ku západu.

Zpoza vrchov sa zodvihla veľká chmára a hádže širokú tōňu na celú dolinu.

Škárami v plote zafučí ostrý vietor a zašuchorí v prázdnych papierových vrecúškach.

Tu sa mať strhne, pojíma chlapca za ruku a vraví:

— Večerí sa! Pod', Janičko, už ideme dnu!

SVÄTÁ SPOVEĎ

Od Veľkej noci utiekol týždeň, ani keby tlesol dlaňami.

Už je tu sobota pred Bielou nedeľou.

Je popoludní.

Janko stojí v izbe pri stole, už vychystaný na svätú spoveď.

Ved' už niekoľko dní sa svedomite pripravoval na ňu!

Prísne si spytoval svedomie a neúprosne shľadával hriechy po všetkých kútikoch svojej duše. svojho svedomia.

Vie ich nazpamäť ani Otčenáš, od prvého príkazu Božieho až po sedem hlavných hriechov.

Pri niektorej otázke ho i trápi, koľko ráz spáchal ten alebo onen hriech. A keď sa nevie na to presne rozpamätať, pomyslel si, že radšej povie viac ako menej.

Podobá sa poľovníkovi, ktorý vyháňa poľné zajace z úkrytov, aby ich poľahky postrieľal.

I on tak shľadával svoje hriechy, a teraz ich zničí ľútosťou a svätou spoveďou.

Janko sa nesmierne raduje. Cíti sa ani zadĺžený gazda, ktorý konečne sohnal peniaze, aby zaplatil starú veľkú dlžobu.

Veď pán farár v škole zreteľne povedal, že všetci ľudia bez výnimky sú hriešni. A že i také deti, čo idú na prvé sväté prijímanie, často už poriadny batôžtek hriechov vláčia na chrbte!

Áno, pán farár má pravdu!

I Jankovi sa podarilo ponachodiť celú kopu väčších-menších pokleskov vo svojom živote.

Teraz sa teší, že si tak dobre vyspytoval svedomie, čo nezabudol ani jeden hriech.

Teraz sa raduje, že sa už o krátku chvíľu úprimne vyspovedá zo všetkých hriechov. na ktoré sa len rozpamätal.

*

Janko ešte vždy stojí pri stole.

Mamička mu ešte raz kefou oprášila šaty a poznovce pozapínala gombíky na kabáte. Podhla mu i rukávy na košeli, ktoré trochu bezočivo vykukovaly zpod krátkych rukávov na kabáte.

— No tak, už si hotový! — vraví mu a vedie ho ku sväteničke pri dverách.

Omočí si v nej prsty a prežehnáva ho najprv na čele:

— Dieťa moje, žehnám ťa na čele, aby si nezabudol ani najmenší hriech!

Potom ho prežehnáva na ústach:

— Žehnám ťa i na ústach, aby si sa dobre vyspovedal a úprimne vyznal všetky svoje hriechy!

Nakonic ho žehná na prsiach:

— A žehnám ťa i na srdci, aby si všetky svoje hriechy tak vrúčne oľutoval, ako keby si mal umrieť zaraz po svätej spovedi!

— Áno, mamička! Urobím všetko tak, ako mi vravíte! — sľubuje chlapec dojatý. — Nebojte sa, na nič nezabudnem. Ak chcete, i teraz vám poviem všetky hriechy nazpamäť!

— Nie, syn môj, to sa nesmie robiť. Svoje hriechy nesmieme vyjaviť hocikomu. Hriechy vyznávame len pánu farárovi pri svätej spovedi!

Mať otvára dvere a vyprevádza Janka na dvor.

— A nezabudni na rozprávku o semenách! — volá za ním, keď sa poberá dolu dvorom.

— Nie, nezabudnem! I teraz ich ešte idem pozrieť!

Tak volá Janko a odbočuje do záhradky.

Zastane pri najbližšej hriadke a pomaly sa zohne, ani keby chcel načúvať, čo robia semená.

Hej, istotne ich šatôčky už zachvátila hniloba, a teraz všetky semienka plačú a nariekajú nad nimi!

A možno už prišli k nim aj chrobáky na lov!

— Nebojte sa, semienka! — teší ich chlapec.

— Ešte pretrpte niekoľko dní, a uvidíte, že som vám len dobre chcel! Už len krátko bude trvať vaše trápenie, a ani neviete, ako vám potom bude dobre!

Ako im tak dohovára, náhle zbystrí zrak.

Aha, s dosky na kraji hriadky práve slieza červený mravec a pomedzi hrudky prsti sa poberá po hriadke! Treba mu urobiť nesmierne veľa drobných krôčikov, kým prelezie maličký jarček, čo ostal po Jankovom drevenom kolíčku!

Mravček sa raz smelo poberá vpred, raz zase zastane, obráti sa a vracia sa, ani keby niečo zabudol. Náhle sa rozbehne a stratí sa v maličkvej dierke, ktorú Janko doteraz vôbec nezbadal.

— Hej, ten mravec iste zaliezol až ku semienkam, a teraz ich celkom olúpi o šaty a košielku!
— myslí si chlapec a so zatajeným dychom čaká, čo bude ďalej.

Ale mravec sa už nevrátil.

Jankovi svitá v hlave. Mravec naozaj vliezol hlboko do zeme, aby semienkam odňal staré šaty! Ba tak sa mu marí, že skutočne počuje ich tenučký hlások, ako nariekajú nad spáchaným zbojstvom!

— Neplačte, semienka! Vydržte, semiačka! — povzbudzuje ich. — Len majte ešte trošku strpenia, a raz-dva bude po vašom trápení!

Chlapec vstáva s hriadky a striasa si prst s kolien.

A rezkým krokom sa ponáhľa do kostola, aby sa i sám čím skôr zbavil svojho trápenia.

Náhli sa, aby aj sám čím skôr shodil staré šaty so svojej duše!

*

Len čo Janko zašiel pod vrškom, i jeho mať sa sberá na cestu.

Hej, ale táto cesta do dediny sa jej vidí ešte ťažšou ako Jankovi na prvú svätú spoveď!

Prvý raz sa jej prichodí prosiť u cudzích ľudí — a to je tak, ako keby žobrala . . .

Až dodnes sa pretĺkali bez cudzej podpory. Dúfa, že sa tak zaobídu i naďalej, ak ju Pán Boh zachová pri dobrom zdraví.

Ale zajtra je Biela nedeľa a Jankov najkrajší deň!

Patrí sa uvariť sviatočný obed — ale z čoho, keď je komora prázdna? Hádam ešte nikdy nemala kredenc taký prázdny ako dnes, keď rozmýšľa, čo Jankovi uvariť. Všetkého má len sopár kociek cukru a hrstku bielej múky v papierovom vrecku.

Keby mala aspoň vajec na predaj! Ale popredala všetky do jedného, aby mala peňazí Jankovi na gombíky na nové šaty, na sviečku a voskové pierko do kostola.

A v taký slávny deň by predsa len mal byť sviatočný obed na stole!

— Ale, veď to nebude ani prosba, ani žobrota! To bude len výmena!

Tak sa prehovára sama, aby si cestu nejako obľahčila.

Za oblokom v kvetníku má prekrásne klince. Prišlo jej na um, že by ich mohla darovať bohatej gazdinej, ktorá vždy má dobré srdce voči chudobným.

Vie, že to nebude zadarmo. Je temer istá, že gazdiná jej dá za kvety mäsa, lebo vo štvrtok zakáľali.

Nuž keď gazdinej daruje tieto utešené kvety a keď za ne dostane mäsa alebo peniaze — to predsa nebude žobrota, ale iba dar za dar!

Teraz sa ešte raz prizera na svoje hrebíčkové klince.

Dlhé, svetlozelené listy a nadiate púčiky, z ktorých už vyzerajú ohnivé kvietky — to všetko jej prirástlo ku srdcu.

Až sa ľaká, že jej bude tým väčšmi ľúto za nimi, čím dlhšie sa bude prizerať na ne!

I Jankovi už povedala, že tieto klince daruje bohatej gazdinej, lebože sa im už nepomestia do obloka — aby azda neuhádol, že ich chce darovať z biedy . . .

Vzdychne si, chytro berie kvetník a ponáhľa sa s ním dolu do dediny.

Okúňavo vchádza do gazdovho dvora a kameň jej padá so srdca, keď vidí, že gazdiná je len sama doma.

Kvet kladie na stôl naproti obloku, aby čo najkrajšie zažiaril v plnom slnečnom svetle, a vraví:

— Darujem ti ho, suseda . . . Nám je priveľký; do nášho obloka sa už nevmetí . . .

Gazdiná pristupuje ku stolu. Nežne ohmatáva každý púčik, natešená ovoniava každý kvietok, voňajúci za hrebíčkom, a chváli na dúšok:

— Joj, aký je to krásny kvet! Ja sama som už mala veľa klincov, aj inde som videla pekné

klince. Ale také krásne a tak včas na jar som ešte nikdy nevidela!

— Veď ja viem, že ty rada klince . . . Nuž doniesla som ti ich do daru . . .

— Ale tam, čo to vravíš! — zdráha sa gazdiná. — Taký utešený kvet je veľa hoden! Nemôžem ho prijať len tak. Trápilo by ma svedomie.

— Len si ho vezmi! — vyhovára sa Jankova mať. — Veď my doma ešte máme jeden kvetník s klincami. Len sú trochu menšie. Ale tieto už musím dať z domu, lebo, ako vravím, nám sa už nepomestia do obloka. Ak ich nechceš ty, prichodí mi ponúknuť ich niekomu inému.

— Keď je tak, ako vravíš, už si ich len vezmem, — pristáva gazdiná. — Ale mi úprimne povedz, koľko stoja. Zaplatím ti za ne, ako sa patrí.

Matke sa uľavuje, že gazdiná prijíma dar. Ale peniaze nijako nechce:

— Čo žijem, ešte nikdy som nepredávala kvety! To by bol azda hriech!

— Len sa neodťahuj! — stojí na svojom gazdiná. — To je zaslúžená robota!

Znovu hľadá na utešený kvet a dozvedá sa:

— Ale najprv mi povedz, ako si len vypestovala také krásne kvety? Brala si pod ne červenú

zem z vršku, alebo čiernu z lesa? Akou vodou a ako často si ich polievala? Lebo ja pochybujem. či ich naďalej udržím v takej kráse.

Jankova mať ochotne radí gazdinej, ako opatrovať kvet, a sberá sa domov.

Ale dobrosrdečná gazdiná jej stiahne ruku s kľučky:

— Nie, nie, ešte nechod! To by bola pekná vec, aby si šla domov bez peňazí!

A vtisne jej peniaze do ruky.

Ale mať sa bráni ešte viac a peniaze nesie náзад na stôl:

— Nie, ani začo! To som ešte jakživ neurobila, aby som vzala peniaze za kvety, ktorým dal narásť Pán Boh!

— Nuž ale ja nemôžem prijať také kvety zadarmo! — vraví rozhodne gazdiná, ktorá dobre vie, aká bieda je v chalúpke pod lesom. — Keď nechceš peniaze, vezmeš si aspoň dačo do kuchyne!

— Ale, čo sa tam toľko trápiš a ustávaš! — ohrádza sa Jankova mať a znovu sa poberá ku dverám.

Iba keď sa dvere náhle otvorila a do izby vpáli Janko!

*

Chlapec po svätej spovedi ani srnka utekal rovno domov.

Všetko bolo naozaj tak, ako mu vravela mamička.

Po spovedi mu začalo byť tak veselo okolo srdca ako ešte nikdy v živote. Cítil sa znovu takým mladým, takým mladuškým, že ani sám nevedel vypovedať, akým!

Aj keď si pomyslel na mamičku, cítil, že ju teraz má akosi nanovo rád.

Ani sám nevedel, prečo — ale tak sa mu videlo, že ho hriechy predtým neoddeľovali len od Pána Ježiša, ale i od mamičky.

Keď Janko pribehol domov, najsamprv zaskočil do záhradky potešiť semienka. Ešte boli zavreté v tmavej zemi a bránily si šatôčky pred červiakmi, kdežto on už mal všetko za sebou!

Pravda, zpočiatku sa to i jemu videlo ťažkým.

Najviac ho trápilo, že sa už celý život nesmie nahnevať. Zdalo sa mu to hrozne dlho, keby tak mal žiť, povedzme, deväťdesiat rokov! A Janko by chcel žiť aspoň deväťdesiat rokov, ak nie deväťdesiatdeväť alebo rovných sto!

Ale teraz, keď už bol zase taký mladušký, šťastný a veselý, pristal i na to, že sa už nikdy nebude hnevať, čo by hneď žil sto rokov!

Od radosti urobil na mäkkej trávičke kotrmelec a chytro si očistil kolená na nohaviciach, aby mamička nič nespozorovala.

Už si predstavoval, ako otvorí dvere na izbe a pribehne k nej s radostným výkrikom:

— Mamička! Už som shodil staré šaty so svojej duše! . . . Mamička! Už som zase naozaj mladý! . . .

Už sa tešil, ako ho mamička objíme a povie:

— Dobre, syn môj, i ja sa radujem s tebou. Len buď vždy taký dobrý ako dnes! . . .

Ale dvere na pítvore našiel zamknuté a mamičky nikde nebolo . . .

Sklamany si stal na podstienku a nazrel do izby, či sa mamička nezamkla a hádam nezadriemala pri peci.

V poslednom čase sa jej to stávalo častejšie, keď veľmi ustala od roboty i od trápenia.

Ale lavica bola prázdna — a na obloku nebolo ani kvetníka s klincami!

Janko zaraz uhádol, kde hľadať mamičku.

Nuž rozbehol sa za ňou dolu do dediny.

*

No keď teraz zastal pred mamičkou v cudzom dome, zaraz oľutoval svoju netrpezlivosť.

Lúto mu je, že ju radšej nepočkal niekde za kríčkom pri chodníku, kde by ju bol náhle prekvapil.

Ani sám nevie, ako prekročil pitvorný prah v dome bohatej gazdinej. Ani to nevie, ako zaklopal na izbené dvere a povedal Pochválen.

Okúňavo pozerá najprv na kvetník na stole, potom na mamičku a pýta sa:

— Tu ste, mamička? Už som vás i doma hľadal, lebo sme sa už vrátili z kostola!

Mať v rozpakoch prikývne hlavou. Ale skôr, ako stihne niečo povedať, gazdiná objíma chlapca a víta ho:

— Ach, to si ty, Janíčko? Zajtra ideš na prvé sväté prijímanie, však? Dobre, že si prišiel! Pod' so mnou do kuchyne!

Janko ochotne poslúcha a ani najmenej sa nezdráha, keď mu gazdiná podáva hodný kus mäsa v košíku, aby ho vzal domov.

Ved' prečože by nevzal dar, keď ho dávajú dobrí ľudia z dobrého srdca?

A chlapci v škole tiež vraveli, že keď dávajú, treba brať, a keď bijú, treba utekať! . . .

Čo má nevoľná mať urobiť? Naveľa i ona pristáva, pekne ďakuje i s Jankom a poberajú sa domov.

Idú mlčky, bez slova.

Janko veselo poskakuje vopred mamičky. Ale jej hrajú slzy v očiach, keď si pomyslí na všetku biedu a trápenie.

Len doma, keď vykladá mäso na kuchynský stôl, opýtuje sa chlapca:

— No, syn môj, ako sa ti vodilo pri svätej spovedi?

— Dobre, mamička! To nič nebola pravda. čo nás v škole strašili starší chlapci. Niektoré dievčatá nám zas vraveli, že vraj ako keby človeka pritom brali na nože! Ale ani to je nie pravda, to nás len tak prekáraly!

A šťastný úsmev mu preletí po uradostenej tvári.

Potom pozrie na mäso a vraví:

— Mamička, viete čo? Všetkým sa nám ujde po kúsku. Vám jeden, mne jeden i oteckovi jeden!

— Áno, i oteckovi jeden! — vzdychne si mať a toto slovo ju pichne v srdci ani ostrý nôž.

Veď na otca myslí neprestajne! A celý tento týždeň mu urobila po vôli vo všetkom, čo mu len vyčítala na očiach!

Chcela ho tak obmäkčiť a uprosiť, aby aj on šiel na svätú spoveď!

Z kuchynského kredenca pominula všetky zásoby, len aby každý deň navarila takého jedla. aké mu najlepšie chutí.

Starosť o kravu mu tiež prenechala, lebo vždy nadáva, že vraj kravu nevedia chovať, že to len on vie najlepšie. Hoci obyčajne na kravu zabudol; a chudera bučala od hladu a nespokojne prestupovala s nohy na nohu.

Bedlila, aby vždy mal dohánku do fajky, hoci na dohán musela obetovať posledný halier zo svojich ťažko zarobených peňazí.

Kúpila naraz celý balíček zápaliek a škatuľky porozkladala po peci, obloku a stole, aby ich vždy mal poruke.

Ráno čo ráno mala nahotovené gombíky na košeľu, že mu ich hneď prišije, keby sa mu staré stratily alebo zlomily.

Ba i modlitbu pred jedlom a po jedle náročky skrátila, lebo on sa nerád dlho modlí.

Tak sa stará oňho deň po deň, len aby ho nejako nakriatla na pokánie.

A keď sa jej tak dobre povodilo u bohatej gazdinej, začala ešte väčšmi dúfať, že sa otec dá prehovoriť a pôjde na spoveď.

Teraz ho nieto doma, napoludnie odišiel do dediny.

Ale keď sa vráti a dozvie sa, ako štedro bohatá gazdiná obdarovala ich Janka, iste sa v srdci natoľko obmäkčí, že sa môže osmeliť a povedať mu:

— Vidíš, vidíš, aký je náš Janko šťastný! . . .
I ty mu urob radosť a choď na svätú spoveď! . . .

*

S takýmito nádejami si chudera mať sadá ku obloku, že Jankovi prišije gombíky na nový kabát, ktorý si zajtra prvý raz oblečie do kostola.

Látku jej sostihoľ krajčír a dnes ho sama ušila. Podšila mu ho zvyškami zo starého otcovho kabáta — veď na líce to nepoznať a o tom sa i tak nik nedozvie.

Janko stojí pri nej a nedočkavo prestupuje s nohy na nohu. Už by tak rád skúsil svoje nové šaty! Ale mamička šije čoraz pomalšie! Ba často jej trvá hodnú chvíľu, kým navlečie novú niť do ihly.

Naozaj, chudera mať ako by naschvál šije pomaly. Rada je, že má robotu a nemusí toľko myslieť na otca.

Prichodia na ňu chmúrne myšlienky.

Ktovie, či sa včas vráti z dediny? Lebo ak príde neskoro, dnes už nepôjde na spoveď! . . .

Slniečko už zapadá a už len zasnežené vrchy ožiaruje jeho červený svit. A keď posledný slnečný záblesk hasne hore na vrchoch, zhasína i jej nádej v srdci.

Pomaly, pomaličky urobí ostatné stehy na poslednej gombíkovej dierke, ktorú ešte obšívá.

Nakoniec odstrihuje niť a zabodne ihlu do ihelníčka. Ruky jej nevládne klesajú a kabát jej vyklízne na lavicu.

Teraz si nevoľky musí priznať, čo dosiaľ ešte nechcela uveriť!

Otec už iste šípil, o čo ho bude prosiť, nuž radšej sa stratil z domu.

Naschvál si našiel najhoršiu reťaz vo dvore a ešte vo vrátkach zvolal:

— Idem s ňou ku kováčovi! Možno sa vrátim iba večer!

Ale takú starú a zodratú reťaz už nemohol skúť ani najlepší kováč na svete.

Odišiel teda náročky z domu, aby nemusel povedať: — Nie! — keď nechcel povedať: — Áno! . . .

Janko nič nevie o jej starostiach.

Kým mamička vyzerá otca oblokom, potajomky jej berie s lavice nové nohavice i vestu a vytratí sa s nimi do kuchyne.

Tam sa preobliekol a teraz s víťazným jasotom vtrhne do izby. Prah prekročí hrdo ani vojak, s usmiateou tvárou zastane pred mamičkou a vypína sa na prstoch, dobreže sa neprevrhne na chrbát.

— Tak, mamička, tu som! — volá radostne. — Len mi ešte dajte kabát a popozerajte, či mi šaty dobre pristanú!

Mať sa obracia ku chlapcovi, ani keby sa prebúdzala z ťažkého sna.

Pritiahne ho pred seba ku oblóku a napráva mu šaty zpredu i zozadu. A zase ho odstrčí od seba, aby zďalša lepšie videla, či mu pekne stoja.

Ale najradšej by ho navždy pritúlila ku sebe. Najradšej by ho nikdy nepustila medzi ľudí, žeby ho zlý svet neskazil, aby bol vždy taký dobrý ako dnes!

Len Janko ju trochu rozveselí detskou otázkou:

— Čo myslíte, mamička? Nie som v nových nohaviciach oveľa väčší? A nie som v novom kabáte tučnejší?

— Ale hej, chlapče! — usmeje sa mať. — Nové šaty ti veľmi dobre pristanú. Si v nich chlapík, akých je málo v твоjich rokoch. Nie si

ani veľký ani malý. Urástol si práve na svoj vek. Zajtra môžeš ísť s hociktorým chlapcom do kostola. Nemusíš sa nikoho hanbiť. A s kýmže pôjdeš? Už máš niekoho do páru?

— Nie, mamička, ešte nemám! — priznáva sa chlapec smutno. — Iní chlapci si už dávno vybrali kamarátov do páru, keď pôjdeme zo školy do kostola. Ale mňa si ešte nevybral ani jeden. No, veď si zajtra už len nájdem niekoho!

— No, neboj sa! Môžeš si smelo stať s hocikým do radu. Ale v Bielu nedeľu nezáleží na tom, s kým pôjdeš do kostola. Či s bohatým alebo chudobným. Či so zdravým alebo chorým. Či s červeným alebo bledým. Pánu Ježišovi je to všetko jedno. On hľadá len do srdca, a nie na tvár alebo šaty!

Janko sa tvári, že ani veľmi nepočúva.

Ale v skutočnosti ho mamičkine slová veľmi tešia. Veď ho už tak trápi, že ešte nemá nikoho do páru!

Vonku za ten čas vrchy celkom očernely.

Mrká sa.

Mať je už istá, že otec príde domov len neskoro večer a že už nebude taký triezvy, aby ochotne počúval radu o spovedi.

To ju natoľko rozžialilo, že radšej poslala

chlapca spať, aby pred ním ukryla slzy, čo jej začínajú tiecť po tvári.

Vstáva s lavice a rozhodne vraví:

— Janíčko, dieťa moje! Už choď spať, lebo ráno budeš ospanlivý! Ja ešte vypražím mäso na zajtrašný obed. Lebo zajtra už nebudem mať času, keď všetci pôjdeme do kostola. A možno i otec sa dovtedy vráti! . . .

*

Poslušný Janko zaraz počúvne, dáva mamičke dobrú noc a poberá sa do komôrky, kde obyčajne sám spáva.

Vrúcne, ako nikdy, pomodlil sa večernú modlitbu a sobliekol sa.

No, zaumieňuje si, že ešte hneď nezaspí, aby sa mohol čím dlhšie tešiť na zajtrašný krásny deň!

Hej, veď on sa tak rád teší na hocičo!

Tým viac sa teší na Bielu nedeľu, keď má prvý raz prijať Pána Ježiša!

Ale ani sa nenazdá, iba keď prichodia naň driemoty a keď od radosti zaspáva ešte skôr ako inokedy.

Sám nevie, ako dlho spal, keď ho náhle zobúdzajú akési klopanie.

V prvej chvíli, ešte v polospánku, si myslí, že je už ráno a že mu to už mamička klope na dvere, aby vstal.

Nuž chce vyskočiť z postele.

Ale keď sa trochu preberie, spozoruje, že mu to neklope mamička, ale že ten huk prichádza od pitvorných dverí.

Zreteľne počuje otcov hlas, ako zlostne nadáva:

— No, to je pekný poriadok! . . . Dnes som naschvál prišiel včasnšie domov, aby som nikoho nebudil, a hľa! Tu ti už drichmú všetci, už sa im ťažilo počkať ma trochu! Keby som to bol vedel, radšej ešte ostanem v dedine. Tam sa človek lepšie cíti ako tu potme. Ale tak je to na tom hrbatom svete. Ty rob, drhni, zoder si ruky-nohy, a zatiaľ tvoji ľudia už hnijú v posteli, ak im neprídeš domov po chuti! . . .

Janko sa strhne a napäto počúva, čo bude ďalej.

Konečne si otec našiel kľúč, otvára pitvorné dvere a potme vchádza do kuchyne.

Teraz všetko utíchlo.

Chlapec si sadá v perinách a načúva.

Čo značí toto mlčanie?

Či vari mamička vstala a potichu dohovára otcovi?

Ale nie, otec by nepočúval tak ticho a vadil by sa!

Janka opanúva zvedavosť.

Vstáva, oblečie sa, opatrne otvára dvere, aby nezavržďaly, a bosý kradne sa z komôrky do pitvora.

V polceste zastane a počuje otcove slová:

— To sa vie, že na peci nieto nič pod zuby! Sami jedia premýšľance, ale o mňa sa nestarajú!

Chlapec sa priplichtí ku kuchyni a načúva pri dverách.

Nie, mamička nevyšla z izby naproti otcovi, hoci iste ešte oka nezažmúrila!

Ved' aj načo? Iba by sa bola rozplakala a jej slzy by boly otca ešte väčšmi najedovaly.

Keď otec nenašiel nič teplého na peci, začína po pamäti hľadať v kuchynskom kredenci.

V prvej zásuvke rinčia lyžice, v druhej chrasťtia klinec. V zásuvke na múku nieto nič, duní iba prázdnotou.

Teraz počuť, ako otvára spodné dvierka.

— Ej, to stojí za to! — nahlas sa rozosmeje otec. — Tu kdesi zaváňa bravčová pečienka! . . . No, to je čím ďalej tým krajšie! . . . Odo mňa



pre milosrdenstvo Božie ustavične žobru peniaze na chlieb, a oni ti zatiaľ poza môj chrbátedia takúto pečienku! . . .

Potom dlho počuť, ako štrngá nôž a vidlička...
Janko načúva bez dychu.

Ani nevie, že sa mu slzy ako hrachy hrnú dolu tvárou.

Teraz už vie všetko! Otecko sa pustil do pečienky, pripravenej na Bielu nedeľu! . . .

Chudák Janko!

Zdá sa mu, že sa dlážka pod jeho nohami zrazu zakolísala. Potichu sa obráti a sťa zlodej sa ponáhľanazad do komôrky.

Od žiaľu sa ani nesoblieka, ale taký, aký je, v šatách sa zahrebie do perín a začína usedavo plakať.

Teraz už teda má to svoje: „Alebo-alebo!” . . .

Otec nielenže nebol na spovedi, ale prišiel domov opitý a zjedol sviatočnú pečienku, nahotovenú nazajtra! . . .

Tu ho prejíma myšlienka ostrá ako nôž.

Či teraz azda nereptal proti Pánu Bohu? . . .
A zajtra má ísť na sväté prijímanie! . . . A ráno už nebude mať toľko času, aby znovu šiel na svätú spoveď! . . .

Hľa, dnes popoludní sľuboval Pánu Ježišovi, že sa už nebude hnevať do smrti, i keby žil deväťdesiatdeväť rokov alebo rovných sto. Aj že už nebude zatínať zuby.

A teraz sa nehnevá len na otecka, ale i na samého Pána Boha, že hneď nevyslyšal jeho modlitbu! . . .

S rozpálenou tvárou si znovu sadá v posteli, zahľadí sa do tmy a pošepky sa bráni proti pokušeniu:

— Nie, ja sa nechcem hnevať . . . Nechcem ani za svet! . . . Veď dobrý Pán Boh nemôže za to, čo sa stalo . . . Na vine je iba lakomý krčmár, ktorý dáva piť viac, ako treba . . . Keby ho tak Pán Boh potrestal za to, žeby zajtra už nevládal vstať z postele! Alebo keby tak náhle spadol dolu schodmi do pivnice a zlámal si väzy! . . .

No, Janko si zase s hrôzou uvedomuje, že upadol do novej chyby.

Veď Pán Boh v piatom príkaze zakazuje nenávidieť ľudí — a on nenávidí krčmára!

Nesmie teda ani jemu žičiť nič zlého, lebo by to bol hriech! . . .

Ťažký boj sa rozputáva v chlapcovom srdci.

— Mám teda tomu lakomcovi odpustiť a nehnevať sa naň? . . . Ba mám sa zaň ešte i po-

modliť? . . . Ach, aké je to ťažké! . . . Ježišu môj dobrý, pomôž mi! . . .

V takýchto pochybnostiach radšej začína myslieť na iné veci.

V duchu si predstavuje zajtrajší slávnostný sprievod, ako si deti vykračujú zo školy do kostola.

Vopred ide hasičská hudba so zlatými trúbami a tak pekne vyhráva, že sa to nedá ani vypovedať.

Zvony na veži vyzvávajú, až trámy pod nimi praštia a hojdajú sa.

V kostole hučí organ, až mráz prechodí po chrbte.

A všetci ľudia pozerajú len na deti.

A všetci rodičia chcú sedieť alebo stáť blízko detí, aby ich dobre videli v predných laviciach pred oltárom.

Chlapec si spokojne pomyslí:

— Teraz je už dobre! Už som zahnal hriešne zlostné myšlienky! . . .

Ale pred očami sa mu znovu ukazuje krčma, krčmár a otec.

Zase sa len dvíha v ňom žiaľ, zlosť, nenávisť a poznovne mu prichodí bojovať s pokušením . . .

*

Otec už dávno odišiel z kuchyne do izby. a Janko ešte vždy odháňa zlostné myšlienky od seba.

Aby zabudol na ne, schádza s postele a pristupuje k oblôčiku na komôrke.

Ktovie, ako dlho by bol aj tu bojoval, keby náhle nebol zazrel čosi, čo predtým ešte nikdy nevidel!

Nad lesom vyšiel mesiac a nad sokorcami čiernych jedlí objavuje sa čosi bieleho, čo sa prechádza sem-tam, ako by zahalené v bielunký závoj.

Sú to malé chmáry, aké sa často vyparujú nad vlhkými lesmi, keď ku nim zaveje vetrík od zasnežených vrchov.

Chmár je čoraz viac. Najprv sa dvíhajú hore vrchom a potom klesajú nazad do doliny.

Janko sa trochu aj zľakol, lebo nevie, že sú to len chmáry.

V prvej chvíli mu schodia na um lesné víly, o ktorých mu rozprávala mamička.

Ale potom si pomyslí, že to iste budú anjeli, ktorí v noci ľahunko poletujú ponad dolinu, strážia nábožných ľudí a dobrým deťom posielajú krásne sny!

V skutočnosti síce neverí, že by naozaj z tvári do tvári videl anjelov. Ale jednako ho tento krásny zjav natoľko zaujíma, že zabúda na všetko, čo predtým tak veľmi sužovalo jeho hľavičku.

Tak stojí hodnú chvíľu, a len keď ho už prechodia zimomriavky, vracia sa ku posteli, soblečie sa a ukladá sa do perín.

Ešte raz si pomyslí na biele chmáry a teší sa, že možno predsa to len boli anjeli!

Chcel by i zaspáť s myšlienkou na nich — keď sa tu náhle ozve v ňom otázka:

— No dobre, dobre, ale čo zajtra urobí otecko? . . .

Tu sa už chlapec nezdrží a bolestne sa rozplače.

Plače bezmocne ako dieťa, ktoré plače len preto, aby si poplakalo, hoci vie, že si plačom veľa nepomôže.

Horúce slzy mu tečú na rukáv nočnej košele, ale on nedbá, len plače i plače.

I zaspáva tak, v tom plači.

BIELA NEDEĽA

Potichučky, poľahučky svitla Biela nedeľa.

Celé nebo je tuho belasé. Celá obloha je hlboká a priezračná, ani keby sa naschvál vyparádila na dnešný slávny deň.

A hoci je už ráno, hoci je už deň, mesiačiku a hviezdíčkám sa akosi nechce sísť s oblohy.

Tak rady by počkaly! Tak vďačne by sa poprizeraly na všetky deti, čo idú na prvé sväté prijímanie!

Ale darmo je.

Slniečko je mocnejšie a prevláda ich.

Ba mnohé deti tvrdia, že slniečko dnes vyšlo oveľa včasnšie ako inokedy, aby mu neušla ani byľka z dnešnej parády!

Celá Božia príroda sa dnes okrášlila kvôli deťom.

Trávička sa sviežo zazelenala.

Jablone, slivky, hrušky nadialy púčky a čerešne sa obsypaly bielymi kvetmi.

A na kraji lesa pod lieskami tuho voňajú fialky.

Poľnými cestami pomedzi ploty zo žrdí a lát sa so všetkých strán poberajú ľudia do kostola.

Dnes sú oveľa rezkejší, naradovanejší a vynovenejší ako inokedy.

Susedia sa už zďaleka usmievajú na susedov, známami na známych. Ba dnes sa i pozdravujú oveľa ochotnejšie ako v iné dni.

Ale najviac sa radujú, keď stretnú deti, čo idú na prvé sväté prijímanie. Keď vidia dievčatko v bielych šatách a s venčekom na hlave. Alebo chlapca v novom obleku a s mašličkou na prsiach.

Ľudia sa hrnú k nim ani muchy na misu s medom a radujú sa z radosti detí.

Jednému naprávajú šaty, aby mu lepšie pristaly.

Iného sa pýtajú, či sa veľmi teší, že dnes prvý raz prijme Pána Ježiša.

Tretie prosia, aby sa dnes aj za nich pomodlilo, lebože dnes majú deti veľkú moc nad Pánom Ježišom. Dnes ich istotne vyslyší, o čo Ho len poprosia!

*

Ľudia, čo chcú ešte zbližša vidieť rozradostené deti, stávajú si pred školskú bránu, lebo všetky deti sa najprv schádzajú do školy.

Ale tu len málokto pozerá na ich nové šaty.

Tu všetci radšej hľadia deťom do očí. Do očí hnedých, čiernych, modrých, šedivých.

Lebo oči všetkých detí sú také rozradostené. také krásne, také milé, ani keby dnes každé dieťa miesto očí malo jagavé nebeské hviezdičky!

Cup! cup! ponáhľajú sa deti po jednom, dvoch. troch hore schodmi do triedy, kde je už živo ani v úli.

Naozaj, hore v triede je sťa v raji, keď sa anjeli hotujú na nebeskú slávnosť alebo na privítanie duše svätého človeka.

Strýčko kostolník dáva každému dieťaťu novú sviečku s voskovým pierkom.

Niektoré deti sa mrzia, že všetky sviečky a pierka sú rovnaké. Ale tým viac sa radujú deti chudobnejšie, keď vidia, že všetci majú jednaké sviečky a nemajú si čo závidieť.

Deti sa od nesmiernej radosti nevedia opanovať, aby posedely spokojne.

Dievčatá veselo štebocú, pričesávajú sa, naprávajú si hrebienky, stužky, mašle vo vlasoch.

Chlapci si oprašujú klobúky a prezerajú kabáty, či nestratili mašličku alebo gombík.

Janko prichádza medzi poslednými deťmi do školy.

Keď odchádzal z domu, mamička mu ešte raz pomácala vlasy a pekne ho učesala. Teraz si radšej nesie klobúk v ruke, aby si nepokrčil pekne učesané vlasy.

Tak vchádza do školy vynovený, ani zo škatuľky.

Len tvár má o poznanie bledšiu ako inokedy, lebo sa nevyspal. A popod oči sa mu tmavejú belasé kolesá od plaču.

Chlapec hľadí na veselú detskú trmu-vrmu a zastane zarazený, ani keby nepatril medzi tieto deti.

Hej, prichodí mu na um, že ešte nemá kamaráta, a sám nevie, koho si nájsť do páru, keď v sprievode pôjdu do kostola!

No, veľmi ťažkú hlavu si z toho nerobí.

Myslel na to už doma a pre istotu si doniesol z domu všetky svoje poklady, aby mal čím podplatiť chlapcov, ak by nechceli ísť s ním len tak.

— Najprv to skúsím zadarmo! — pomyslí si a opytuje sa, kto by šiel s ním.

Ale ostatní chlapci si už vopred našli kamaráta do páru. Koho sa len Janko opýta, každý mu odpovie, že už má s kým ísť.

Vybitejší chlapci sa robia hluchými. Iní mu

vyhýbajú. Tretí ho posielajú ďalej, že vraj ten a ten možno ešte nemá nikoho do páru.

Niektorí sa zaraz pred ním chytia aj za ruky a pozerú naň víťazne, ako keby chceli povedať:

— Neskoro si prišiel, Janko! To si sa už skôr mal postarať o kamaráta do páru! . . .

Keď Janko vidí, že to nejde podobrotky, skúša šťastie inakšie.

Vyberie z vrecka utešenú sklenú guľku s bielymi, belasými a červenými pásikmi.

Inokedy by ju nebol dal ani za svet, čo ako mu ju závideli všetci chlapi. Ale dnes ju dá tomu, kto pôjde s ním do kostola!

S drahocenným pokladom v ruke prístupuje ku starému kamarátovi Petrikovi a prosí:

— Petrik, prosím ťa, nešiel by si so mnou do kostola? Pozri, sme rovnako veľkí, šaty máme rovnakej farby, ba i klobúky máme rovnaké. A dám ti aj túto krásnu guľku! . . .

Petrik žiadostivo schváti guľku, prehadzuje si ju z ruky do ruky ani horúci zemiak a pritom si ukradomky obzerá Janka od hlavy po päty.

Už chce prijať dar, ale náhle ho divne trhne v tvári.

Chytró vracia guľku Jankovi a vyhovára sa:

— Škoda! . . . Guľka sa mi veľmi páči, ale ja

už mám kamaráta. Ja idem so susedovic Ondrišom! . . .

Janko sa sklamal, no len ďalej skúša šťastie.

Ku pestrej guľke prikladá hodný kúsok starej retiazky na hodinky a obracia sa ku Karolkovi, s ktorým je tiež zadobre.

Volá ho do kúta a prehovára ho:

— Karolko, poď so mnou! Veď my sme vždy boli dobrí kamaráti! . . . Pamätáš sa, ako sme chodili na konvalinky do lesa? A ešte vieš, ako sme raz v škole dostali trest, hoci sme si ho vôbec nezaslúžili? Vidiš, my dvaja sa najlepšie hodíme ku sebe. A aby si videl, ako ťa rád, dám ti teraz túto sklenú guľku a retiazku. Inému by som ich nedal ani začo, ale tebe ich dám! . . .

Karolko chytro berie guľku i retiazku.

Teší sa najmä retiazke, prezerá si obe veci, prestupuje s nohy na nohu a uvažuje. Pritom i on ukradomky blúdi očami po Jankovom obleku a zahľadí sa mu i na topánky.

Už chce pristáť, ale i jeho odstrašujú kamarátove topánky. Nuž odpovie chladno:

— Rád by som šiel s tebou, Janičko! Ale nemôžem, lebo som sa už sľúbil Jurkovi. A ty dobre vieš, že sľub treba splniť. Najmä pred prvým

svätým prijímaním! Gulku a retiazku mi môžeš i potom dať; veď sa ešte nejako dojednáme! . . .

Janko skormútený hľadá ďalej a Karolko sa lútostivo díva za stratenými pokladmi. Ale potom sa hrdo vystrie, keď prirovnáva svoje nové topánky ku Jankovým starým.

Teraz Janko k obom darom prikladá poslednú a najdrahocenejšiu vec zo svojich pokladov. To je starý vreckový nožík. Už je hodne otlčený, ale má dve železka a vývrtku. U chlapcov ešte vždy značí hotový majetok!

S darmi v ruke sa ponáhľa ku vysokému Miškovi horárovie, veď Miško už často lúdlil tento nožík od neho.

Šepká mu:

— Miško! Ja ešte nemám nikoho do páru! Nešiel by si so mnou? Ak pôjdeš, pozri: dám ti túto gulku a retiazku! I nožíka ti požičiam na celý týždeň! . . .

Miško berie nožík, znalecky si ho obzerá a opytuje sa:

— A či si ho už pokazil, že mi ho tak ochotne núkaš?

— Veď ja nie navždy! Ale požičiam ti ho na týždeň alebo i na dva!

— Ja tak nepristávam. Daj mi ho hneď, lebo inkašie nejdem s tebou!

Čo má Janko robiť? Lúto mu je nožíka, ale súhlasí:

— No dobre. Dám ti ho navždy i s guľkou a retiazkou. Len poď; uvidíš, ako nám pristane v páre! . . .

Miško má najkrajší kabát medzi chlapcami. Na golieri má zelené výložky ani malý horár, napredku a na rukávoch kostené gombíky z jeleňích parohov — a k tomu vysoké poľovnicke topánky!

Sám síce nevie, prečo sú jeho topánky poľovnicke, a iných chlapcov nie. Ale otecko mu povedal, že sú poľovnicke, nuž zaiste to bude pravda.

Možno i pre pekné šaty a topánky si ho Janko chce získať do páru!

— No povedz hej, alebo nie! — ozve sa Janko, keď Miško akosi dlho rozmýšľa.

Miško váhavo pozrie na Janka.

Jeho šaty nie sú také pekné, horárske. Na kabáte nemá zelené výložky a kostené gombíky.

A keď pozerá na jeho topánky, tu mu už celkom prechádza chuť na dary, ba i na nožík!

Veď akože pôjde s chlapcom, ktorého akosi nik nechce a ktorý má staré popukané topánky?

Darmo mu ich mamička doma nahruho natrela boxom a darmo mu ich vyleštila, ako najlepšie vedela. I tak vidno na nich, že sú už staré, popukané a že sa ani zďaleka nedajú prirovnať ku jeho novým, poľovníckym topánkam! . . .

Janko chce ešte ďalej vyjednávať.

Ale práve vtedy, keď sa Miško bez slova odvráti od neho, vchádza do triedy pán učiteľ.

— Pochválený buď Ježiš Kristus! — pozdravujú deti jednými ústy a utíchnu ani v kostole.

— Naveky, amen! — odpovedá pán učiteľ.

Potom zatľapká rukami a zvolá:

— Tak, všetci nastúpiť do radu! Dievčatá vopred, chlapci za nimi! . . .

Pána učiteľov rozkaz ako keby Janka udrel po hlave.

Deti si inokedy pozabúdajú v laviciach to čiapku, to knižky, to perečník a vracajú sa po ne. Ale dnes raz-dva stoja všetky v rade!

Iba Janko ostáva sám a sám naprostred triedy.

Darmo teda kupčil. Nadarmo vyjednával. Darmo sa prosil . . .

Ale predsa! Keď si všetci chlapci stali do

radu, okrem Janka sa ešte ktosi zvýšil: krivý, chorľavý Paľko.

On sa tam veľmi nestará o chlapcov. Ešte vždy si sedí v lavici. Napráva si pierko na sviečke a prizerá sa na obrázky v modlitebnej knižke.

Pánu učiteľovi neostáva nič iné, len oboch zvyšných chlapcov postaviť do páru na konci celého radu.

A obaja chlapci, či sa im to páči alebo nie, musia na to prísť.

Krivý Paľko je rád a šťastne sa usmieva na Janka. Od radosti chce i podskočiť. Ale nevoľa mu skákať, keď je krivý! Bol by skoro spadol na nos, keby ho Janko nebol zavčasu zachytil!

Janko zprvu nevedel, či smútiť, či sa radovať.

Ale keď zachytil Paľka, aby nespadol, v tejto chvíli ako keby vietor celkom odvíal jeho nechť ku krivému kamarátovi.

Veď keby nechcel ísť s Paľkom, či by bol lepší ako ostatní chlapci, ktorí zasa nechceli ísť s ním?

Prichodí mu na um, čo mu povedala mamička:

— Pán Ježiš nepozera na to, s kým pôjdeš. Či s bohatým alebo chudobným. Či so zdravým alebo chorým. Či s červeným alebo bledým. Pán Ježiš hľadá len do srdca, nie na tvár alebo šaty!



Táto myšlienka ho veľmi teší a zaháňa jeho nespokojnosť.

Ba teraz sa skoro hanbí, že predtým tak ľútostivo žobral u chlapcov, aby šli s ním. A je rád, že si zbytočne neporozdával svoje poklady: guľku, retiazku a nožík.

Paľko sa už nepúšťa jeho ruky a šťastný nadhodí:

— Ty, Janko, vieš čo? My dvaja sme poslední! . . .

Janko sa tiež naberie jeho radosti. Teraz by už naozaj nechcel nikoho iného do páru.

Na schodoch schytí Paľka popod pazuchy a tak mu pomáha schádzať so schoda na schod.

A oči mu pritom tak žiaria, ani keby šiel s anjelom!

*

Pred školou sa schádzajú ľudia a pred samými školskými dverami čakajú hudobníci.

Prikladajú si trúby k ústam a preberajú na klapkách. Naprávajú si ústa, prevracajú noty a naprázdno si prehrávajú najťažšie miesta.

Najmä mladý bubeník sa hrdo vypína, aby ho videli všetci kamaráti, čo sa zvedavo dívajú zpoza školského plota.

Hja, muzikanti majú dnes dôležitú úlohu! Zahrajú deťom slávnostný pochod, keď pôjdu v rade do kostola!

Konečne deti vychádzajú z triedy. Pán učiteľ kýva kapelníkovi, ktorý sa už piaty raz netrpezlivo díva na svoje zlaté hodinky, až sa mu blyštia na slnci.

Na daný znak završtí rezký pochod, až sa obloky na škole trasú a chrústy padajú zo štrbín starej školskej drevárne!

Ľudia, čo zvedavo čakali pred školou, teraz si postávali do dvoch radov medzi školou a kostolom. Urobili širokú uličku, kadiaľ majú ísť deti do kostola.

Rezká hudba elektrizuje všetkých. Ale najviac uchvacuje deti. Nadšené sostupujú so schodov na dvor a slávnostne kráčajú uličkou pomedzi ľudí.

Janko sa ešte vždy teší, že Pánu Ježišovi je celkom jedno, s kým ide do kostola. A len čo mu rezká hudba prejde žilkami, je skutočne ako opojený pri myšlienke, že Pán Ježiš sa teraz iste veľmi raduje z toho, že Paľka nenechal samého.

Chlapec je nesmierne rád, že činí dobrý skutok a že pritom nemusí obetovať ani jednu vec zo svojich pokladov.

Všetko mu mizne pred očami. Nevidí nikoho z ľudí a ani na um mu nepríde, že medzi ľuďmi ho vyzerajú otecko a mamička. Stará sa len o krivého Paľka!

*

Jankova mamička si stala ku hlavnej bráne pod vežou a ani sa nemôže dočkať syna.

Prestupuje s nohy na nohu a vraví si:

— Tadiaľto pôjde náš Janíčko! . . . Tu ho istotne uvidím! . . .

Najprv idú vyobliekané dievčatá, ale o ne sa ani neobzrie. Hľadí len ku škole a vyzerá chlapcov.

— Janko istotne pôjde v prvom páre! — myslí si. — Možno ponesie kríž alebo zástavu!...

Ale najviac ju zaujíma otázka, asi s kým pôjde jej Janíčko.

Konečne prechádzajú posledné dievčatá, ako by nadnášané hudbou, a nastupujú chlapci.

Zvedavá mať pozrie na prvú dvojicu — ale tam je nie jej Janko!

A predsa už prví chlapci sa jej vidia oveľa krajšími ako dievčatá, a to preto, lebo tiež majú sviečku s pierkom a mašličku na kabáte ako jej syn.

Skoro by sa bola nahnevala na susedu, ktorá má dcérušku medzi prvoprijímajúcimi dievčatmi a ktorá pohrdlivo povedala:

— No, teraz už idú len chlapci! . . .

Hej, s jej Janíčkom iste pôjde najporiadnejší chlapec medzi najporiadnejšími chlapcami! . . .

— Janíčko, dieťa moje, kdeže si? — šepká si mať, keď sa Janko neukazuje ani v druhom. treťom, štvrtom páre. — Zaiste najporiadnejších chlapecov postavili na konci radu a Janko bude medzi nimi! . . .

Ludia si vravia, že už prichádzajú poslední chlapci, a začínajú sa rozchádzať za hudbou. Ale Janka ešte vždy nevidno. No, mať len ďalej stojí ako skala a len ďalej čaká.

— Ach, tu je! — povie si nakoniec, keď ho zazrie, ako na samom konci kráča s krivým Paľkom a ako sa Paľko na Janka radostne usmieva.

V prvej chvíli ju zachváti nevoľa a čosi ju bodne v srdci.

— Kto to postavil nášho Janka ku krivému Paľkovi? — ľutuje syna a hnevá sa.

Ale potom si pomyslí:

— Nie, nie, nejdem sa hnevať! . . . Ved' som sama hovorila Jankovi, že Pánu Ježišovi je

jedno, s kým pôjde do kostola. A niekto už len musí ísť aj s krivým Paľkom! . . .

Skúmavo pozerá na Janka a celkom sa uspokojuje, keď vidí jeho šťastnú tvár.

Vtom jej schodí na um, že Janka vyzerá i otec medzi chlapmi.

Ach, iste bude nadávať, keď uvidí chlapca na samom ostatku!

Nová bolesť ju pichá v srdci. Radšej sa náhli do kostola, do samých posledných lavíc, aby ju v tmavom kúte pod chórom nikto nevidel plakať . . .

*

Jankov otec ráno veľmi ľutoval, že večer zjedol chlapcov sviatočný obed.

V žiali sľuboval matke, že i on pôjde do kostola, že tam vydrží až do konca a potom príde rovno domov.

Ba že i na spoveď už len niekedy pôjde! Ale že si to ešte rozmyslí, kedy by to bolo najlepšie!

Teraz hrdo čaká svojho chlapca a privráva si:

— Môj Janko je iste najonakvejší medzi chlapcami a istotne pôjde v prvom páre! . . .

Ale keď darmo čaká a keď ho zazrie iba na samom konci s krivým Paľkom, zachváti ho búrlivý hnev a od zlosti už nejde ani do kostola.

Len čo deti vojdú do chrámu, otec sa vytráti z kostolného dvora, vtisne si klobúk na hlavu a zamieri rovno dolu — do krčmy.

Tu si rozkáže vína a nadáva, až sa hory zelenajú:

— No, to je pekný poriadok!... Ja som chlapcovi otec a uznávam, že som mu často ublížil... Ale nedovolím, aby mu ubližovali iní!... Ako dlho som sa tešil na dnešný deň kvôli Jankovi!... Chcel som ísť aj do kostola, chcel som byť na svätej Omši až do konca!... Áno; keby som bol mal viac času, bol by som šiel i na spoveď a prijímanie. Hej, kvôli Jankovi bol by som i to urobil, aby mal ešte väčšiu radosť!... Ale keď som videl ten sprievod, odpadla mi chuť od všetkého... Vždy sa hovorí, že sme pred Pánom Bohom všetci rovnakí! Tak prečo Janka postavili až na samý koniec, a k tomu ešte s krivým chlapcom?... Môj Janko je taký dobrý, taký múdry a taký usilovný žiak! A predsa musel ísť posledný ani stratená ovečka!...

Tak si uľavuje od pľúc, ale ho nemá kto počúvať.

Krčmár radšej odišiel zo šenku, lebo už dobre pozná jeho prázdne reči.

A v krčme niet viac nikoho.

*

Na veži doznievajú zvony a pred kostolom utíchla hudba.

Len organ sa rozozvučal po celom kostole, kým si deti posadajú na svoje miesta v predných laviciach.

Janko dochádza ku svojej lavici a letmo zazrie, že celý kostol je vynovený a ovenčený.

Ale sa nemá času obzerať, ba ani by sa to nepatrilo.

Chce len jedno: pekne sa pokloniť, pekne kľáčať, pekne sa modliť a pekne spievať! . . .

Zohýna si pravé koleno tak hlboko, až sa dotýka zeme, a chce si sadnúť na svoje miesto na kraji lavice.

Ale čo sa to s ním zrazu robí?

Keď sa dvíha, že si už sadne, tu sa mu náhle zakrúti hlava a tak sa mu vidí, že sa i stený kostola nachýlilý k nemu s oboch strán!

Už má temer odpadnúť, ale ešte zavčasu sa chytí lavice a sadne si.

Deti už sedia v predných laviciach.

Spev pred kázňou doznel, organ utíchol.

Pán farár vychádza na kazateľnicu a začína kázať o Pánu Ježišovi:

— Pán Ježiš miloval dobré dietky a i teraz ich miluje . . . Pán Ježiš pritúlil ku sebe dobré

deti a i teraz ich pritúli vo svätom prijímaní . . .
Veď teraz sú všetky deti dobré, lebo im včera
pri svätej spovedi Pán Ježiš odpustil hriechy . . .
Kedysi sa dobré deti radovaly, že ich Pán Ježiš
pritúlil . . . I teraz sa dobré deti nesmierne ra-
dujú, že Pán Ježiš príde do ich nevinného
srdiečka a pritúli ich ku sebe . . . Milé dietky,
deň prvého svätého prijímania je najkrajší deň
vo vašom živote a nezabudnete naň do smrti! . . .

Janko pobožne a radostne počúva.

Ale zase sa mu zdá, že lavica sa s ním akosi
kolíše.

Ustavične sa hniezdi, kým sa ako-tak usalaší,
ale mu je čím ďalej tým horšie.

Nevie, že mu je preto zle, lebo je veľmi slabý.

Veď dnes ráno nejedol, v noci sa poriadne
nevyspal, dlho bojoval proti pokušeniu a veľa
plakal! . . .

No premáha sa. ako vládze, len aby nejako
vydržal.

Tu rozmýšľa o krásnej kázni, tu sa prizera na
pána farára a miništrantov v červených suknič-
kách, ako vychádzajú k oltáru a svätá Omša sa
začína.

Ale jeho slabosť a úzkosť sú čoraz väčšie a

väčšie. Nespokojne hmatá rukami okolo seba a skúša nohami, ako sa čo najlepšie oprieť.

Ludia i deti vrúcne spievajú.

Jankovi prichodí na um, že sa mu treba pomodliť modlitbu pred svätým prijímaním.

Vytahuje si knižku z vrecka, a tu sa mu zazdá, že je znovu doma pri dverách.

Vidí pred sebou mamičku a počuje, ako mu prikazuje:

— Vieš čo, Janičko, dieťa moje? V kostole sa veľa modli za otecka, aby sa obrátil! . . . Uvidíš, Pán Ježiš ťa istotne vyslyší! . . .

Otec nepočul, čo vraví matka, lebo sa ešte len obliekal v izbe.

Ba ani sa len nevyšiel s chlapcom rozlúčiť! . . .

Nuž hej! Modliť sa mu treba! . . . Modliť, veľa modliť za otecka! . . .

Keď mu to mamička prikazovala, Janko si myslel, že deťom pred prvým svätým prijímaním sa modlí oveľa pobožnejšie a ľahšie ako inokedy.

Ale teraz, keď sa už má naozaj modliť, včerajšie spomienky ho akosi nechcú a nechcú opustiť.

Rozpomätúva sa i na minulú noc, ako sa celý spätený prebudil nad ránom.

Snívalo sa mu, že sa vkradol do kuchyne a potajomky zjedol kus pečienky . . .

Ach, teraz už nemôže ísť na sväté prijímanie, a všetkým musí povedať, prečo nemôže ísť! . . . Hej, ako ho všetci chlapci vysmejú! . . .

Nesmierne sa zaradoval, že sa mu to len snívalo.

Hej, ako dobre, že to bol iba číry sen!

Ale zato smutné myšlienky i teraz dobývajú doň ako dotieravé muchy v jeseni. Zaraz sa vrátia, len čo ich odoženie.

Janko chytá do oboch rúk modlitebnú knižku a upiera oči na posvätné slová modlitby.

Lenže čo to?

Písmená mu tancujú pred očami ako bystré rybky vo vode a začínajú sa krútiť čoraz rýchlejšie, ani keby hodil drievko do krútiľavy v potôčiku!

— Čo sa to robí so mnou? — preľaknutý sa opytuje sám seba. — Či som azda zatajil nejaký hriech a neplatne som sa vyspovedal? Či som vari nie hoden prijať Pána Ježiša? . . .

Trochu závistlivo pozrie na kamarátov v prednej lavici.

Ako spokojne si sedia, a on nemôže! Ustavične

musí prekladať nohy s miesta na miesto a hniezdiť sa.

Ešte sa ani nedomodlil modlitbu pred prijímaním, keď nadchádza chvíľa svätého prijímania.

Pán farár sa obracia ku deťom, dvíha svätú Hostiu nad zlatým kalichom a nahlas sa modlí:

— Ó Pane, nie som hodný, aby si vošiel do srdca môjho, ale povedz len slovo, a uzdravená bude duša moja! . . .

Janko si naradovaný vydýchne:

Už si nastrachovaný myslel, že pre slabosť nepôjde na sväté prijímanie, že nevydrží dovtedy. Hej, to by bol iste trest Boží! I všetci chlapci by si tak mysleli!

Dobrý chlapec s úctivou bážňou pozerá na ligotavý kalich v rukách pána farára a radostne si pomyslí:

— V kalichu je i svätá Hostia, určená pre mňa! . . . A v nej ma čaká Pán Ježiš! . . .

Predtým si často predstavoval, ako bude prijímať.

A teraz — teraz už kľačí pred oltárom, lebo teraz sa už toho konečne dožil! . . .

Pobožne prijal svätú Hostiu a pomaly sa vracia na miesto.

Nevidí nič, nepočuje nič, nemyslí nič.

Teraz vie len toľko, že naozaj prijal dobrého Pána Ježiša.

Hej, teraz by sa už mal celkom, celkom premeniť v dobrého chlapca! . . .

Ale keď si znovu kľakne do lavice, ruky a nohy sa mu začínajú triasť ešte väčšmi ako predtým.

Ešte sa ani nezačal modliť modlitbu po prijímaní, keď mu náhle prichodí tak zle, že mu až studený pot oblieva čelo!

Neborák Janko sa premáha z celej sily. Ale mu schodí na um, že keď sa človeku znedobrí, spadne na zem ako klát, ak včas nevyjde z kostola.

— To sa mi nesmie stať! — pomyslí si rozhodne. — Ľudia by povedali, že som nehodne prijal Pána Ježiša. Aj všetky deti by tak vravely, že prišiel na mňa trest Boží! . . .

Na šťastie kľací na kraji lavice blízko bočných dverí.

I vstáva potichučky a temer nepozorovane sa vytráti z kostola.

PÁN JEŽIŠ NA NÁVŠTEVE

Janko vyšiel z kostola a neistým krokom sa poberá domov.

Slniečko ho príjemne hladká po tvári a pľúca sa mu plnia sviežim vzduchom.

I padá úzkosť s neho, prestáva sa triasť a miznú mu aj kolesá zpopod očí.

Tak mu je, sta by sa bol prebudil z ťažkého sna.

Najprv usilovne rozmýšľa, či to naozaj prijal Pána Ježiša.

Znovu počuje slová pána farára, znovu sa zlatý kalich ligoce pred ním.

Opäť vidí, ako sa belostná svätá Hostia snáša ku jeho ústam.

Ba poznove sa mu vynára i tvár ďalšieho chlapca, ako i on prijíma.

Zaiste sa prizeral na iné deti, ako prijímajú, hoci sa nepatrí obzerať a prizerať, ako prijímajú iní!

Janko sa pomaly uspokojuje.

Opanúya ho len jediná myšlienka:

— Teraz je v mojom srdci prítomný sám Pán Ježiš! . . .

Teraz naozaj ide s ním poľnou cestou ten istý Pán Ježiš, ktorý kedysi ako dieťa ležal v betlehemských jasličkách.

Ten istý, ktorý v dvanástom roku putoval do jeruzalemského chrámu a zaostal za stĺpom, kým sa Panna Mária a svätý Jozef prežehnali svätenou vodou a vychádzali z kostola.

Ten istý, ktorý jediným kývnutím ruky utíšil búrku na mori a urobil aj toľko iných zázrakov.

Ten istý, ktorý umrel vo Veľký piatok a vo Veľkú noc ráno slávne vstal z mŕtvych, takže sa vojaci pri hrobe zvalili od strachu ako kláty.

Ten istý, ktorý odišiel do neba, a keď vystupoval na nebesia, bol čoraz menší a menší, až ho napokon zakryla biela chmára — práve taká maľučká, aká sa teraz vznáša hen ponad les . . .

Tieto myšlienky ho natoľko dojímajú, že v prvej chvíli si chce kľaknúť na najbližšiu medzu v poli a pomodliť sa modlitbu po prijímaní.

I siahne rukou do vrečka za knižkou — hej, ale knižku si zabudol na lavici v kostole!

Putuje teda ďalej a rozmýšľa, čo teraz urobiť.

Náhle mu šibne umom, čo im raz v škole povedal pán farár:

— Ak si zabudnete knižku, shovárajte sa s Pánom Ježišom svojimi slovami, ako keby ste sa rozprávali s oteckom alebo mamičkou!

Janko si radostne vydýchne. O jednu starosť má menej. Porozpráva sa s Pánom Ježišom tak pekne, ako keby sa pomodlil najkrajšiu modlitbu!

Práve dochádza ku rozvodnenému potoku, ktorý sa bystro ženie dolu dolinou.

Zastane na lavičke a zahľadí sa do uháňajúcich vln.

— Ktovie, — myslí si, — či rybky vo vode alebo i voda sama nevedia, koho teraz privádzam so sebou? Veď aj ich stvoril Pán Ježiš! Nuž patrilo by sa, aby Ho aj ony privítaly!

Pozorne sa díva ponad zábradlie a skúma, či voda naozaj víta a pozdravuje Pána Ježiša.

A hľa! Vlnky sa s hukotom valia ku lavičke, ani keby ich niekto naháňal. Zadnejšie preskakujú ponad prednejšie a bežia opreteký.

A hľa! Vlnkám poniže lavičky sa vôbec nechce odísť. A možno by celkom zastaly, keby ich neodháňaly nové vlnky, nové sestričky.

Janko je už teraz istý, že potôčik nejako vy-
cítil prítomnosť Pána Ježiša v jeho srdci.

Ved' len preto sa voda tak ponáhľala k Nemu!
Ved' len preto sa jej tak nechce odísť od Neho!

Ba i ten čierny vták hen na vrbe akosi divne
pozerá na Janka. Iste i on poznáva, že v Janko-
vom srdci sa skrýva Pán Ježiš!

— Áno, áno! Tak je to, a nie ináč! — teší sa
chlapec. — Pán Ježiš stvoril všetko, kam len oči
dozrú okolo. Vodu, stromy, kvety, vtáčky, vše-
tko. A teraz všetky tieto stvorenia cítia, že blízko
nich je ich Stvoriteľ a Pán!

Ale ako sa len dozvedely, že Pán Ježiš je
blízko nich?

Či hádam Jankovo telo žiari nebeským svet-
lom od hlavy po päty?

Alebo mu v srdci vidno svätú Hostiu. ako mu
presvitá šatami?

Alebo poletujú okolo neho nebeskí anjeli.
verní sluhovia Pána Ježiša? . . .

Janko si to nevie vysvetliť.

Dost' na tom, že teraz je už nie obyčajným
chudobným chlapcom, ale nositeľom samého
Pána Ježiša, ktorý stvoril všetko, čo len oči
vidia okolo!

A ako si tak pomaly a slávnostne vykračuje ďalej, na každom kroku sa mu zdá, že všetky stromy, kvety a tráva mu hľadia v ústrety, kým sa k nim blíži, a že ešte dlho pozerajú za ním, keď prejde okolo.

*

Zďaleka na briežku pomedzi stromy sa už belejú steny ich chalúpky.

— Aha, tam je náš dom! — nahlas vraví Janko Pánu Ježišovi, keď prešiel potôčik a pustil sa hore chodníkom s druhej strany dolinky. — Nie je ani veľký ani nový. Ale mamička vravieva, že v starých domoch je oveľa teplejšie ako v nových. A pán farár v škole nám tiež často spomína, že i domček Svätej rodiny v Nazarete bol chudobný a maličký...

Keď Janko voľky-nevoľky vyšiel z kostola, bolo mu ľúto, že nemôže ostať do konca. A hľa, teraz sa ticho raduje, že môže Pánu Ježišovi poukazovať všetko!

I ukazuje s chuťou:

— Aha, tie prvé obloky, to sú na prednej izbe. Ten menší v prostriedku je na pitvore a ten zadný je na mojej komôrke. Najkrajšie vidno celú dolinu hen z malého oblôčika v štíte pod

strechou. Lenže na ráme je osie hniedzdo, preto sa tadiaľ dá pozeráť len v zime.

Janko svojho nebeského Hosta vedie najprv do záhradky.

— Hľa, tu sú zasiaté naše semená. Istotne už shodily so seba staré šaty ako ja a už iste majú nové ako ja!

Skláňa sa ku hriadkam a vidí poschádzaný šalát. Dva a dva zlatožlté lístky na bielych nôžkach, ktoré shodily staré šaty a začaly žiť novým životom.

Iba červená repa ho hnevá! Už vzišla, ale staré šaty ešte celkom neshodila so seba. Ešte vždy jej sedia na ružových lístkoch ako umazaný klobúk.

— To je už priveľa! — kričí na ňu chlapec.
— Dostala si také krásne šaty z ružového hodvábu, a tak zanovito sa držíš starých handár! Ja by som sa skryl pod zem od hanby, najmä teraz, pred Pánom Ježišom, ktorý to vidí na vlastné oči!

Janko napráva chybu a opatrne sníma repu staré šaty.

Kury na dvore spozorovaly otvorené dvierka na záhrade a bežia, ako by nič, ku Jankovi.

Chlapec si myslí, že to prišli kvôli Pánu Ježišovi, nuž prosí:

— Vidíš, Pane Ježišu, to sú naše kury! Aj ony sa Ti prišli pokloniť. Požehnaj ich, prosím Ťa! . . . Mamička by bola taká rada, keby viacej niesly a menej žraly! Zakaždým popredá všetky vajíčka, a ešte vždy jej chýba peňazí, keď chce to i ono kúpiť do domu. Ako by to bolo dobre, keby nám každý deň nechávaly v hniezde aspoň po jednom vajíčku!

Ale kury ako kury. Nepočúvajú Janka a nťahujú sa za semenami na hriadke.

Chlapec ich okríkne, a keď nedbajú, vyženie ich do dvora a privrie záhradné dvierka.

Janko teraz ukazuje Pánu Ježišovi dvor, stôlu, šopu a potom chce vojsť do domu.

Iba teraz mu schodí na um, že nemá kľúča! Jeden si vzala mamička a druhý otecko.

— Preto nič! — pomyslí si Janko. -- Ved ráno som sa díval otvoreným oblokom na komôrke a tak sa mi zdá, že som ho potom len privrel.

Oblok je naozaj len privretý. Nuž poľahky si ho otvára a vchádza do komôrky.

*

Chlapec sa nesmierne raduje, že môže Pánu Ježišovi poukazovať všetko v ich chalúpke.

Chce Ho povodiť po všetkých izbách, aby sa potom do smrti mohol tešiť spomienkou:

— Pán Ježiš bol u nás a videl všetko! . . .

Janko cíti v sebe veľkú premenu.

Hej, veru teraz je už nie všetečným chlapcom, ktorý kutí všade po dome! Veď teraz je sprievodcom samého Pána Ježiša!

Jeho očami v tejto chvíli pozerá sám Pán Ježiš. A jeho myšlienky a slová teraz počúva sám Pán Ježiš, sťa by sa s Ním rozprával zoči-voči.

Naradovaný stojí naprostred komôrky a vraví:

— Hľa, ja spávam tu, v tejto komôrke. A tu mám svoje knižky a sošity. Včera som si ich pekne poukladal, lebo mamička ma vždy napomína, že dobrý žiak má svoje veci v poriadku!

Z komôrky vedie Pána Ježiša do pitvora a kuchyne.

V pitvore zastane v kúte za dverami a hovorí:

— Pozri, Pane Ježišu, tu máme vedrá na vodu. Sú veľké, ale ja už unesiem i plné! Ja každý deň chodím mamičke po vodu, lebo mi povedala, že aj Ty si ako chlapec nosil vodu a triesky Panně Márii.

V kuchyni pristupuje rovno ku kredencu,

v ktorom sú hore za rámom misy a taniere, v prostriedku niekoľko zásuviek a dolu dve poličky s dvierkami.

— Tu hore máme taniere a tu krásnu misu po starej mame, — ukazuje chlapec ochotne. — Na mise je napísané: „Človek nežije len z chleba!“ A to je svätá pravda, lebo u nás máme chleba len zriedka a koláča nikdy. My jeme len zemiaky, rezance, halušky alebo strovu zo sklepu.

Janko ukazuje Pánu Ježišovi i staršie, už otlčené misy, taniere a hrnce, ktoré mamička schováva pred cudzími ľuďmi.

— Veď Pán Ježiš i tak vie o všetkom! — myslí si chlapec úprimne. — Nuž nepatrí sa nič tajiť pred Ním. A teraz prišiel k nám ako vzácny nebeský Host, tak Mu treba poukazovať všetko!

Od mís a tanierov sa chlapec zohýňa ku zásuvkám.

Vytiahne prvú, v ktorej býva múka — ale je prázdna.

— Odpusť, Pane Ježišu, teraz sme bez múky, — vyhovára sa chlapec s ľútosťou. — Hej, ako dobre by sa nám stalo, keby si nám pomohol! . . . Veď keď si v Káne Galilejskej videl biedu, vďaka ne si premenil vodu na víno! A ľudia na tej

svadbe boli bohatší ako my, keď si mohli vystrojiť svadbu... My sme takí chudobní, že u nás by vôbec nemohla byť svadba!

I zásuvku na cukor vyťahuje bez milosrdenstva. Ale i táto je prázdna — iba sopár zrníek sa povaluje v kútiku.

Tak ukazuje nebeskému Hostovi všetky zásuvky, až napokon z poslednej vyťahuje prázdne papierové vrecko.

Kedysi boli v ňom sušené hrušky, a teraz sa Janko skrúšeno priznáva:

— Odpusť mi, Pane Ježišu! Posledné hrušky som ukradol a zjedol sám... Veď Ty to dobre vieš... Včera som sa i z tohto hriechu vyspovedal, a už si mi ho odpustil!...

Z kuchyne vedie Pána Ježiša do prednej izby.

Chce Mu ukázať najmä mamičkinu skriňu na šaty — ale beda, je zamknutá!

— Vidíš, Pane Ježišu! Chcel som Ti poukazať všetky poličky a zásuvky v mamičkinej skrini a najprv som Ti chcel ukázať vrecúško na peniaze... Hej, lenže ani vo vrecúšku obyčajne nieto ani haliera, preto by si nám i tu mohol pomôcť!... Veď staršie deti sa učia v biblickom dejepise, ako Ti raz ryba doniesla peňazí, keď vyberali daň na jeruzalemský kostol!...

Náhle mu udrie do nosa akýsi zápach po doháne a pálenke.

V rozpakoch si odkasle a úprimne rozpráva:

— Hm, hm! Mne sa zdá, že tu čosi páchne ako v krčme . . . Áno, Pane Ježišu, u nás ešte trochu páchne po pálenke, lebo otecko včera večer zase prišiel neskoro domov . . . Ja som sa práve vtedy prebudil a temer som sa nahneval i na Pána Boha i na krčmára . . . Veď to krčmárisko berie oteckovi skoro všetky peniaze, a nič nedbá, že doma upadáme do biedy i do hriechu. Ja mu neprajem nič zlého; nie, nie, istotne nie. Naopak, modlím sa zaň a žičím mu všetko najlepšie . . . Napríklad, aby čím skôr ochorel a umrel. Ale tak, žeby ešte bolo dosť času zavolať k nemu pána farára . . . Keby tak krčmár umrel už dnes alebo zajtra, pomohlo by sa i jemu i nám!. U nás je bieda o peniaze a múku, ale to je ešte ľahšie zniesť ako trápenie s krčmárom! . . .

*

Janko dobre cíti, ako Pán Ježiš počúva jeho žaloby a prosby.

A veľmi mu odľahlo, keď sa tak úprimne vyžaloval.

Nakoniec núka Pána Ježiša:

— Ale teraz si už trošku oddýchnime!... Veď všetci ľudia, čo prídu do nás, si potom tu. v izbe. oddýchnu!

Veď hej, hej! Ale kde si sadnúť s Pánom Ježišom?

Janko si najprv sadá ku peci. Lenže zaraz vidí, že sedieť tam sa nepatrí.

Veď okolo neho poletujú neviditeľní anjeli... Veď anjeli vyzvávajú striebornými zvončekmi... Veď anjeli okiadzajú Pána Ježiša zlatými kaditeľnicami...

A to všetko by sa obracalo ku starej, popukanej hlinenej peci!

Radšej si presadne na pohovku konča postieľ. na ktorej sedávajú ich hostia.

Pravda, i pohovka je stará a tvrdá. Ale to je ešte nie najhoršie.

Najhoršie je to, že pri pohovke stojí polička s oteckovými fajkami, z ktorých ostro zapácha dohán a dym.

Nie, ani tu nemôže sedieť s Pánom Ježišom. Radšej si sadne hen na lavicu pod oblokmí.

Lenže nad lavicou je zrkadlo! A pod zrkadlom, ktoré zväčša slúži len ľudskej pýche, tiež sa nesvedčí sedieť s Pánom Ježišom!...

Konečne sa Janko zahľadá ku zasklenej skrini v kúte, v ktorej sa blyštia dva svietniky.

Hej, teraz už vie, ako si najkrajšie uctiť nebeského Hosta!

— Odpusť mi, Pane Ježišu! — odprosuje chlapec. — Už len trošku, trošičku, a pripravím všetko, ako sa patrí! . . .

Chytró vstáva a otvára vŕzgajúce dvere na skrini. Z jednej poličky vyberá obidva svietniky a z druhej dve hromničky, zakrútené v bielom papieri.

— Sviečky sú posvätené! — uisťuje Janko Pána Ježiša. — Sám som ich na Hromnice zanesol do kostola a potom doniesol domov. Veď Ty vieš všetko, nuž zaiste sa aj na to ešte pamätáš!

Svietniky kladie na stôl tak ďaleko od seba, ako to videl v kostole na oltári s oboch strán bohostánku, a beží do kuchyne po zápalky.

— Mamička mi povedala, že sa zápaliek nesmiem ani dotknúť! — šepká chlapec, keď zapaluje sviečky. — Ale teraz by mi to iste dovolila!

Sviečky už slávnostne horia — ale čo teraz?

Janko si myslí, že najlepšie urobí, keď stôl bude za oltár a on sám bude ako bohostánok!



Ako dobre, že na stene naproti stolu je kríž!

I vyštvára sa na stôl, kľakne si medzi sviečky naproti krížu a kľací ani socha, čo sa ani nepohne.

Ba i na složené ruky dáva bedlivý pozor, aby sa mu nepohol ani jediný prst!

Tak sa na kolenách, ako živý bohostánok, začína modliť ku Pánu Ježišovi, ktorý ešte prebýva v jeho srdci . . .

Zprvu sa modlí len potichu a okúňavo, ale potom už smelo a čoraz hlasnejšie.

Napokon sa modlí tak hlasno a vrúčne, že zabúda na všetko okolo seba a ani nepočuje, ako vrzly dvere na izbe a na prahu zastal — otec . . .

*

V kostole sa končily služby Božie a deti slávnostne obnovovali krstný sľub.

Jankov otec ešte vždy sedel v krčme a nadával.

Ale keď ho nemal kto počúvať, radšej vyšiel pred krčmu a zahľadel sa ku kostolu.

Vonku pri dverách stáli ľudia, čo sa už nepomestili do kostola.

Iba keď sa rozostúpia a keď z kostola vychádza akýsi chlapec s mašličkou na prsiach!

Otec zprvu nevšímavo pozrie naňho, ale potom poznáva, že je to Janko!

V prvej chvíli chce vybehnúť k nemu, no hneď si to rozmyslí. Hanbí sa ľudí pred kostolnými dverami.

Ktovie, čo sa zase stalo!

Janka istotne odsotili aj v kostole a nedali mu poriadne miesto v lavici!

Alebo sa mu znedobrilo!

No veď sa on, otec, uvidí a nahľadí, len čo sa dozvie všetko! . . .

Zavolá krčmára, zaplatí za víno a bočnými dverami sa vytratí domov.

Prichodí mu na myseľ, že dom je zamknutý a Janko nemá kľúča.

Teší sa, že aspoň takto sa v Bielu nedeľu zavraždí chlapcovi a že ani mať nebude taká užialená preňho.

Už zďaleka pozerá ku domovým dverám a nemálo sa zľakne, keď Janka nevidí sedieť na prahu, ako si myslel.

Čo, ak sa mu cestou niečo stalo? . . . Ak sa mu na lavičke zakrútila hlava a spadol do rozvodneného potoka? . . .

Nemešká, poponáhľa sa domov a odomyká dvere.

Vchádza do pitvora, nazrie do kuchyne — ale keď otvorí dvere na izbe, zastane na prahu, ani keby ho prikuli! . . .

Janko je doma!

Kľáči na stole medzi horiacimi sviečkami, s tvárou ku krížu, a nahlas sa modlí:

— Ježišu môj dobrý, zprvu mi bolo ľúto, že som musel predčasne odísť z kostola. Ale teraz sa radujem, že sa mi znedobrilo. Aspoň si prišiel do nás a na vlastné oči si videl, že u nás je bieda a nemáme čo jesť . . . A to všetko pre nášho otecka, lebo pije . . . A to všetko pre toho krčmára, ktorý dáva nášmu oteckovi piť . . . Ach, Ježišu môj dobrý, obráť nášho otecka a pomôž mu, aby už raz prestal piť! . . . Nech ide na svätú spoveď a prijímanie, aby sa celkom obrátil! . . . Veď Ty miluješ dobré dietky, Ty ich prosby vďačne vyslyšíš! . . . Nuž vyslyš aj mňa v deň môjho prvého svätého prijímania a obráť nášho otecka! . . .

Otec stojí na prahu sťa skamenelý.

Je nesmierne dojatý.

Keby sa Janko bol utopil, a teraz by ležal tu, v truhle, medzi sviečkami — ani to by ho nebolo tak dojalo ako tento obraz!

V rozpakoch ani nevie, čo na to všetko povedať.

I vchádza do izby a nespelo sa opytuje:

— Janičko, Janko, čo sa ti to stalo v kostole? Prišlo ti zle, že si sa tak včas vrátil domov?

Chlapec len teraz spozoruje otca, ale neodpovedá na jeho otázku.

Trošku sa obráti k nemu a napomína ho:

— Otecko, aj vy si kľaknite a modlite sa, lebo teraz je v mojom srdci Pán Ježiš! . . . Zapálil som i sviečky, lebo ja som teraz ako bohostánok v kostole! . . .

Čo má otec robiť?

Voľky-nevoľky si kľakne a celý dojatý hľadá na chlapca.

Janka vôbec nevyrušuje otcov príchod.

Len ďalej kľací na stole a len ďalej sa modlí.

A kedy-vtedy si pozrie na prsia, ani keby gombíkovou dierkou videl žiariť svätú Hostiu a v nej Pána Ježiša v ľudskej podobe!

Jankova modlitba je pre otca kázeň, akú v živote ešte nepočul.

Tvrdý ľad v jeho srdci sa pomaly topí a ide mu do plaču.

Veru tak! . . . Dnes nadával na ľudí, že ublížili

chlapcovi! . . . Ale ktože sa mu viac naubližoval ako on sám, jeho vlastný otec? . . .

Nie, nie! To už nemôže tak ďalej ísť!

Hej, musí začať nový život, čo zase bude pokoj a požehnanie Božie v ich dome! . . .

*

Vtom sa vonku ozvú mamičkine kroky.

Zo zadnej lavice nevidela, čo sa stalo s Jankom.

Len po službách Božích, keď medzi deťmi darmo vyzerala svojho Janička, povedali jej ľudia, že chlapcovi po svätom prijímaní prišlo zle a že je už iste dávno doma.

Ponáhľala sa teda domov, lebo i jej prišlo na um, že chlapec nemá kľúča a iste čaká na prahu.

A k tomu ešte dnes, v Bielu nedeľu! . . .

Ale teraz i ona zastáva na izbenom prahu ako prikovaná.

Čo sa to tu robí?

Janko na stole a otec pri stole na kolenách! . . .

Chlapec práve schádza dolu, zhasína sviečky a vraví:

— Otecko, už môžete vstať! Myslím, že už prešiel čas, za ktorý Pán Ježiš prebýva v našom

srdeci. Tak sa mi vidí, že Pán Ježiš už odišiel z môjho srdca do neba!

A hneď sa naradovaný obráti ku matke:

— Mamička, mamička! Hej, keby ste vedeli, aj otecko sa modlil so mnou! . . . Vidíte, darmo som sa nemodlil ku Pánu Ježišovi! Povedal som Mu: „Alebo-alebo!“, a to pomohlo! . . .

Mamička zaraz uhádne, že sa tu kuje čosi dobrého.

Ale ešte sa tvári, ako keby nič nevedela.

Len nemo objíma Janka a ide sa preobliecť do kuchyne, že ešte niečo uvarí na obed.

Zrazu sa na kostolnej veži ozvú všetky zvony a slávnostne vyzvávajú na poludnie.

Mamička sa vracia do izby a všetci sa nahlas modlia:

— Raduj sa, nebies Kráľovná, aleluja!

I otec sa nahlas modlí s nimi, ale slová mu akosi viaznu v hrdle. Hlas mu vlhne a do očí sa mu tisnú slzy.

Po modlitbe chytí matku za ruku, pritúli ku sebe i Janička a prosí:

— Odpusť mi, mamička! . . . Odpusť mi i ty, Janičko! . . . Poblúdl som, ale zase bude všetko dobre! . . . Zajtra pôjdem na svätú spoveď a moja noha už viac nevkrôčí do krčmy! . . . Ublížil som

vám veľmi, ale zase chcem všetko napraviť.
Nech bude znovu dobre u nás! . . .

Janko ani nevie, čo robiť od radosti.

Bozkáva oteckovi ruku, hodí sa mamičke do náručia a znovu jej vraví:

— Vidíte, vidíte, mamička! Darmo som sa nemodlil ku Pánu Ježišovi! Ja som vedel, že ma Pán Ježiš naozaj vyslyší! . . .

Mamička so zarosenými očami pozrie tu na otca, tu na syna.

Potom beží do kuchyne, že ešte uvarí niečo, čo by sa hodilo na dnešný slávnostný a taký radostný deň!

Prázdne zásuvky trochu kalia jej radosť, ale len ďalej hľadá.

A nehľadá nadarmo!

Keď prekutala celý kredenc a nazrela i za dvierka naspodku, v košíčku na chlieb ešte našla dva väčšie kúsky včerajšej pečienky!

Otec včera večer zjedol len jeden kúsok! Ostatné dva potme smietol do košíčka, a tak ich nevedomky zachránil na dnešný obed!

*

Biela nedeľa je dnes, deň prvého svätého prijímania toľkých dietok!

Dnes v mnohých domoch sedia okolo sviatočného stola. A pri mnohých stoloch dnes žiaria detské oči nad slávnostnou hostinou. Nad chutnou polievoučkou, vyprážanou pečienkou, sladkými tortami a koláčmi.

Ale ani v jednom dome nesedí pri obede taká šťastná rodinka ako v starej chalúpkke pod lesom!

Ani máčny máčik ich netrápi, že majú chudobnejší obed ako v domoch bohatších.

Otecko, mamička a Janičko sú nesmierne šťastní, prešťastní.

Samá radosť preteká ich srdcami — a toto šťastie sa už navždy usalašilo u nich.

Hej, veď ich chalúpkku dnes navštívil sám Pán Ježiš!

A koho navštívi Pán Ježiš, toho nikdy ne- navštívi nadarmo!

OBSAH.

Kde bolo, tam bolo	5
Rozprávka o semenách .	7
Svätá spoveď .	34
Biela nedeľa	61
Pán Ježiš na návšteve .	84

Franz Michel Willam: *Pán Ježiš na návšteve* (Der Herrgott auf Besuch).

Podľa prvého a druhého zmeneného vydania pre naše deti spracoval Maroš Maďačov.

Ilustroval akademický maliar František Kudláč.

Tlačil „Lev“ v Ružomberku 1946.

So schválením cirkevnej vrchnosti v Spiš. Kapituli 2452/1942.

